

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: У односу на приходе од доприноса предвиђене Финансијским планом РФ ПИО за 2024, од почетка године до средине августа доприноси су наплаћени за око 16 милијарди динара више, односно 3,16 одсто више од планираног

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

НАСТАВЉЕНА ПОВЕЋАНА НАПЛАТА ДОПРИНОСА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

НАСЛОВНА:

Ненад Марић

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Премашен „рачун“ планете

Први август није био посебно запажен дан док свет није обишла вест да је до овог датума, за само седам месеци, човечанство успело да потроши обновљиве природне ресурсе планете за целу 2024. годину. Тај променљиви датум, глобално назван Дан прекорачења Земље, означава да од сад па надаље свет постоји на кредит, на рачун будућих генерација.

Човечанство већ дуго живи изнад својих могућности и деценијама уназад потрошња ресурса превазилази природни регенеративни капацитет планете. Експлоатација се сваке године повећава а до краја 2024. свет ће потрошити природне ресурсе од око 1,7 Земље. Одрживо постојање значило би да нема прекорачења и да човечанство користи само ресурсе које може да обнови. У стварности ћемо сваки дан до краја године повећавати еколошки дефицит, црпећи потенцијале и акумулирајући отпад брже него што планета може да поднесе.

Дан прекорачења, установљен управо да би се прецизно дефинисао датум када су годишњи ресурси исцрпљени, постао је и оштар подсетник на неодржив пут на ком се налазимо. А како до тог датума долазимо? С једне стране је целокупни биокапацитет Земље – количина ресурса које планета може да обезбеди и количина отпада и емисија гасова које може да апсорбује. Шуме, поља, језера, мора и други природни екосистеми, подржани разноврсном биолошком продуктивношћу, играју главну улогу у одређивању биокапацитета. С друге стране је – еколошки отисак човечанства у целини, односно потенцијали неопходни за производњу свега што нам је потребно у датог години. „Рачуноводство“ еколошког отиска израчунава светска истраживачка група за унапређење одрживости Global Footprint Network (GFN), која мери биокапацитет планете и дели га са еколошким отиском човечанства.

Када су истраживачи почели да рачунају, први Дан прекорачења Земље измерен је 25. децембра 1971. године, што значи да су људи, када је реч о ресурсима, живели углавном у оквиру својих могућности. Од тада се међутим тренд стално померао ка почетку године, да би у претходној деценији стигао чак до августа.

Много је разлога за овај незадовољавајући процес: глобална популација се стално повећава; већи просперитет резултирао је већом потрошњом добара; природни екосистеми су трансформисани у пољопривредне, индустријске или стамбене сврхе. Све то убрзала климат-

ске промене које отежавају Земљи да обнови своје ресурсе.

Ако светска популација настави да расте у складу са прогнозама Уједињених нација, до 2050. године на планети ће бити 9,7 милијарди људи и – сваке године ће трошити ресурсе три Земље. Да би се то избегло, неопходне су знатне промене не би ли се наш стил живота учинио одрживим.

Ипак, осим катаклизмичних, има и добрих вести, тврде научници. Након што се деценијама скоро сваке године повећавао, делује да се глобални датум прекорачења стабилизовао, што указује да је свет можда достигао прекретницу. Током пандемије, 2020. године, када се није користило толико ресурса, Дан прекорачења је дошао тек 16. августа – две недеље касније него претходне године. Иако се свет брзо вратио на старо, експерти за одрживост сматрају да постоји довољно назнака да ће се прекомерна потрошња ускоро смањити. „Прекорачење ће се завршити“, каже Луис Акењи, члан Одбора GFN. „Питање је како: дизајном или катастрофом. Планирана транзиција нам даје бољу сигурност од препуштања хировима планете која је избачена из равнотеже због прекорачења.“

Стратегија за одрживу будућност заснива се на три централна аспекта: ефикасност – производња са мање енергије и ресурса; доследност – линеарна производња замењена кружном економијом која минимизира отпад; и довољност – одржива промена у начину живота у коме је привреда усмерена на умерену потрошњу ресурса, а не на стални раст.

Занимљиво је да према једном другом извору, Harry Planet index, који анализира и нивое прихода унутар земаља, у 10 одсто највећих „зарађивача“ на глобалном нивоу, одговорних за скоро половину свих емисија, готово да нема никакве разлике у благостању и здрављу у односу на државе са малим емисијама. Што је прилично релевантан доказ да прекомерна потрошња није нужно пут до срећнијих и бољих живота грађана.

М. Јовановић

СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ПИО

Настављен тренд повећане наплате доприноса

Управни одбор РФ ПИО одржао је 19. августа ове године седницу на којој је разматрана Информација о финансијском пословању Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање у периоду јануар – јун 2024. године.

Директорка Сектора за финансијске послове Фонда, Бојана Поповић, истакла је да је и ове године настављен тренд повећане наплате доприноса. Наводећи последње расположиве податке Фонда, она је нагласила да су, у односу на приходе од доприноса предвиђене Финансијским планом РФ ПИО за 2024. годину, доприноси наплаћени за око 16 милијарди динара више, односно 3,16 процената више од планираног. У односу на упоредни период претходне године, од почетка 2024. до сада је наплаћено преко 72 милијарде динара више средстава по основу наплате доприноса.

Када су у питању расходи и издаци, у првој половини ове године нето пензије су исплаћене у износу од 449 милијарди динара. Према речима Бојане Поповић, номиналан раст пензија у периоду јануар – јун 2024. године у односу на исти период прет-

Са седнице Управног одбора РФ ПИО

ходне године износи 20,9 одсто, а реалан раст 16,5 одсто, с обзиром на одузимање процента инфлације у првих шест месеци ове године.

Говорећи о расходима за друштвени стандард корисника пензија, директорка Сектора за финансијске послове навела је да је до краја јуна ове године по овом основу утрошено 364 милиона динара, пре свега за рехабилитацију корисника пензија. Од 52.000 пријављених, чак 22.000 корисника је остварило право на бесплатан опоравак у некој од бања Србије, што је за око 7.100 корисника више у односу на 2023. годину. С обзиром на то да је ове године оглас био расписан почетком јануара, већ у априлу су

Позитиван извештај ДРИ

Након ревизије завршног рачуна, у РФ ПИО је стигао позитиван Извештај о ревизији Завршног рачуна Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање за 2023. годину Државне ревизорске институције.

Државна ревизорска институција већ трећу годину заредом, након ревизије Завршног рачуна Фонда, даје мишљење да су сви финансијски извештаји припремљени по свим материјално значајним питањима у складу са Законом о буџетском систему и осталим прописима који се односе на финансијско пословање корисника буџетских средстава, корисника организација за обавезно социјално осигурање и буџетских фондова. То значи да и у извештају који је Државна ревизорска институција дала за 2023. годину, нису утврђене неправилности, те да ДРИ није дала препоруке за даље поступање. Г. О.

први корисници били упућени на рехабилитацију о трошку Фонда ПИО.

По питању другог вида друштвеног стандарда – солидарне помоћи, корисницима је подељено скоро 56.000 пакета, односно пакете солидарне помоћи је ове године добило око 16.500 корисника више у односу на 2023. Бојана Поповић је подсетила да је овај процес значајно унапређен, јер су захваљујући изменама Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО пакети стандардизовани, те је до сваког корисника који је у стању социјалне потребе за овим видом помоћи стигао пакет исте садржине.

Весна Кадих Станковић

Директор Фонда ПИО на обележавању Дана сећања на страдале у акцији „Олуја“

Државни званичници и директор Реља Огњеновић на комеморативној церемонији

На позив Одбора Владе Републике Србије за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, директор Републичког фонда ПИО Реља Огњеновић присуствовао је, 3. августа, манифестацији посвећеној обележавању Дана сећања на све страдале и прогнане Србе у оружаног акцији „Олуја“. Државна комеморативна церемонија одржана је на стадиону „Лагатор“, у Лозници.

У оружаног акцији „Олуја“, која је почела 4. августа 1995. године, убијено је или је нестало око 2.000 Срба, а више од 220.000 је протерано.

Помен је служио патријарх српски Порфирије, а присутнима су се обратили председник Републике Србије Александар Вучић и председник Републике Српске Милорад Додик. Г. О.

РАЗВОЈ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

У корак са европским прописима

Историја социјалног осигурања на овим просторима обично се везује за 1922. годину и први Закон о социјалном осигурању, донет у тадашњој Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. Овим законом постављен је темељ данашњег пензијског система у Србији заснованог на Бизмарковом моделу обавезног социјалног осигурања по принципу међугенерациске солидарности, који функционише и данас. Закон из 1922. предвиђао је да се ради до 70. године живота, стопа доприноса је износила 18 одсто, а висина пензије била директно пропорционална уплаћеним доприносима за пензијско и инвалидско осигурање током радног века.

Законом су били обухваћени сви ризици осигурања (изузев незапослености), уз најшири обухват свих особа у радном односу, укључујући и ученике, лица на пракси, волонтере, поморце, запослене у иностранству и оне која се баве кућном радиношћу. Сматран је једним од најнапреднијих прописа те врсте у Европи, а предвиђао је чак и могућност номиналног смањења пензија у случају економских турбуленција.

Ипак, први зачеци социјалног осигурања, тачније пензијског и инвалидског осигурања у Србији јавили су се још у првој половини 19. века, када су донети и први прописи из те области: Уредба о занатима из 1847. године, Рударски закон из 1866, Правилник болесничког и потпорног фонда из 1895. и Уредбе о пензијама чиновника из 1841, 1861. и 1871. године. Њима су, као и прописима других европских држава у то време, били обухваћени само радници и чиновници. Први Занатски добровољни фонд, који је имао велики број осигураника, сопствене изворе финансира-

ња и правила којима су била прецизно дефинисана права и обавезе чланова, основан је у Краљевини Србији већ 1898, само девет година након доношења првог у свету Закона о пензијском осигурању радника у Немачкој.

Између два рата Краљевина Југославија закључила је и знатан број билатералних уговора, нарочито трговачких, којима је посредно уређивано и социјално осигурање, а закључивани су и билатерални међународни уговори који су се пре свега односили на област социјалног осигурања и имали за циљ да обезбеде равноправан третман југословенских и домаћих држављана у иностранству. После Другог светског рата, Законом о спровођењу социјалног осигурања на подручју Демократске Федеративне Југославије, од 2. маја 1945, спроведена је унификација свих установа социјалног осигурања, а као његов јединствени носилац за целу државу био је одређен Средишњи завод за социјално осигурање, са седиштем у Загребу, док су у седиштима федералних јединица оснивани земаљски заводи за социјално осигурање и њихови подручни органи, односно филијале.

Законом о социјалном осигурању радника, намештеника и службеника донетим 13. августа 1946. уведено је тзв. државно социјално осигурање, засновано на принципу финансирања средствима доприноса који плаћају послодавци и запослени, при чему је држава била гарант свих права, односно давања из овог осигурања. Као параметри за одређивање висине и обима права у обзир су узимани трајање осигурања, тежина рада и просечна плата осигураника. Године 1950. донет је Закон о социјалном осигурању радника, службени-

Филијала РФ ПИО за град Београд

ка и њихових породица, чиме је окончан процес развоја социјалног осигурања као државног осигурања. Послове државног социјалног осигурања вршили су одређени државни органи ресора социјалног старања и ресора заштите народног здравља, у оквиру својих редовних надлежности. Финансијска средства за спровођење социјалног осигурања је обезбеђивала држава, из средстава опште државне акумулације.

Уредбама из ове области донетим у периоду 1952-1955. почело је ново раздобље у развоју социјалног осигурања на овом подручју, односно социјално осигурање је „прешло“ из надлежности државне управе на заводе за социјално осигурање основане у поједином републикама (од 1954. године – републички заводи за социјално осигурање). Године 1957. држава доноси Закон о пензијском осигурању којим се релаксирају услови за остваривање права на пензију, али је најбоље време за пензионере, законодавно и материјално, донео Основни закон о пензијском осигурању из 1964. године. Њиме је уведена систем по коме су радници са 40 година стажа могли да рачунају на пензију у висини 85 одсто своје плате; за основицу се узимало десет најбољих година рада; мушкарци су ишли у пензију са 60, а жене са 50 година живота. Овај закон

је увео пенале за превремено пензионисање и то три до четири одсто за сваку годину, тако да су последњом реформом заправо враћени пенали још из тог времена.

Законом о пензијском и инвалидском осигурању радника који је важио на територији СР Србије, у складу са савезним Законом о основним правима из ПИО из 1982, прописано је да се права из овог осигурања остварују код Републичке самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања. Након тога, Законом о ПИО из 1992. основани су, као посебна правна лица, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање самосталних делатности и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање земљорадника.

У складу са одредбама Закона о изменама и допунама Закона о ПИО, 1. јануара 2008. престала су да постоје три фонда за пензијско и инвалидско осигурање, а основан је један – Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, који је, 1. јануара 2012, преузео и послове из надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника који се односе на област пензијског и инвалидског осигурања.

М. Јовановић

ВОДИЧ КРОЗ УПРАВНИ ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ИЗ ПИО

Докази, решавање и пензија (II део)

Настављамо причу о току поступка од подношења захтева до доношења решења. Подсећамо, стигли смо до утврђивања чињеница које утичу на остваривање права на пензију. У овој фази поступка, поред контактирања послодавца који своје обавезе нису испунили на време, потребно је заиста утврдити све што може да утиче на право.

Често се странке зачуде када им се траже докази о служењу војног рока, или додатни докази о раду пре више деценија. Ништа од тога није без разлога. Пре доношења решења, овлашћени радник Фонда у обавези је да у потпуности „рашчисти“ све што је у поступку сазнао. Неопходно је проверити сва евентуална поклапања периода осигурања, утврдити податке о свим накнадама, најчешће оним за боловање, прибавити све доказе о оствареним зарадама. Сви знамо да је деведесете године прошлог века обележио распад СФРЈ. Ти догађаји учинили су многе некадашње послодавце иностраним. Неретко се архиве података за све раднике налазе у седиштима некадашњих великих компанија, ма где да су заправо радили. Да би се до тих података дошло потребно је време. У овој фази поступка прикупљају се и подаци о обављању самосталне делатности, уверења о плаћеним доприносима, уверења о бенефицираном стажу... Све оно што вам до подношења захтева за пензију није ни пало на памет као важно, сада то постаје. Јер сваки пропуст у утврђивању чињеница у овој фази може касније да изазове проблеме. Због тога се немојте устручавати да се укључите у поступак. Ако имате сазнања о подацима који недостају, ако знате да имате и стаж који није уписан у радну књижицу, ако знате било шта што може да помогне – право је време да то и саопштите референту. Још је боље да сачините писану изјаву, а нарочито у случају када се то од вас и тражи.

Могуће је да ће пре решења о пензији на вашу адресу доћи и неко друго решење. На пример, можда је потребно утврдити својство осигураника за неки период када нисте били пријављени. Можда сте у неком периоду, или непосредно пре пензионисања, сами уплаћивали доприносе. Референт мора и то да утврди и да донесе решење о престанку својства осигураника по том основу. Лица која су се бавила пољопривредом можда имају периоде за које треба утврдити мировање осигурања. У најтежој варијанти, можда ћете добити решење да се поступак прекида до утврђивања неког претходног питања

без кога није могуће одлучити о праву. На пример, то може да буде утврђивање постојања ванбрачне заједнице у појединим захтевима за породичну пензију. Не очајавајте, и ово је редован део поступка. Нема разлога да предмет стоји на полици и чека. Када се утврди оно што је потребно, најбоље је да и сами тражите наставак поступка. Наравно, претходно поднет захтев важи и даље.

Када се коначно уклопе све коцкице, приступа се доношењу решења. Заправо, референт прво израђује нацрт, према доказима којима располаже. Поступак доношења решења подразумева и обавезну контролу нацрта коју увек спроводи други запослени, не онај који је нацрт израдио. На овај начин се постиже додатна контрола законитости

пошаље препоручено. У жалби ћете обавезно навести број и датум решења и оно што сматрате да у њему није добро. Уколико имате доказе који нису већ били у предмету, а могу да поткрепе тврдње из жалбе, обавезно их приложите. По жалби може да реши и првостепени орган и најчешће је то онај исти референт који је израдио нацрт. Ово ће се десити ако се он сложи са наводи-ма жалбе и у потпуности их усвоји. У сваком другом случају комплетан предмет се прослеђује другостепеном органу – Дирекцији РФ ПИО. Другостепени орган може да усвоји жалбу и поништи првостепено решење, или да одбије жалбу. У ретким случајевима, другостепени орган може и да поништи решење и сам спроведе поступак и донесе ново решење.

у раду. Контролор може нацрт да врати са примедбом, или да на њега да сагласност. У том случају, решење је практично донето. Затим се спроводи административни поступак који подразумева и достављање решења подносиоцу захтева. Ако је утврђено право на пензију, један примерак иде и служби која ће да врши исплату на рачун корисника. За осигуранике који су радили у иностранству, у том тренутку се прописани обрасци шаљу у све земље које треба да одлуче о пензији по својим прописима. Наравно, један примерак увек остаје архивирани – у предмету.

Добили сте решење и шта сада? Ако сте задовољни, најбоље је да са својим најмилијима прославите одлазак у пензију. Међутим, ако сматрате да у решењу нешто није у реду, имате право да поднесете жалбу. Рок је 15 дана од дана пријема решења. То значи да у овом року жалба мора да се преда на шалтеру Фонда, или да се путем поште

Ако добијете одлуку којом је првостепено решење поништено, предмет се враћа тамо где је поступак и вођен. Нови поступак обично краће траје, али је могуће да ће бити потребно додатно прибављање доказа. У сваком случају, на вама је да се укључите у поступак и помогнете колико можете. Уколико је жалба одбијена, преостаје могућност тужбе Управном суду који онда од Фонда преузима даље поступање, до доношења пресуде.

На ову тему могло би још да се пише, али ово су само неки основни детаљи. Сваки поступак је специфичан и представља јединствен изазов. За описивање свих ситуација вероватно не би била довољна ни енциклопедија. Ипак, надамо се да смо бар мало уклонили недоумице са поступка који води Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање када поднесете захтев за пензију.

М. Мирић

УСПЕШНА НАДЗОРНА ПРОВЕРА ПРИМЕНЕ ИСО СТАНДАРДА

Деценија примене међународних стандарда у Фонду ПИО

У Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, у периоду од 26. до 28. августа 2024. године, спроведена је надзорна провeра система управљања квалитетом и система управљања безбедношћу информација, у складу са међународним стандардима ISO 9001 и ISO/IEC 27001. Фонд је приликом ове провере прешао на ново издање стандарда који се односи на безбедност информација ISO/IEC 27001 из 2022. године.

Провером је било обухваћено неколико организационих јединица – Дирекција Фонда, као и филијале Фонда ПИО у Сенти, Крушевцу, Ћуприји и Пожаревцу. Као и претходне године, проверу је спровело сертификационо тело „Certop“ из Будимпеште.

Како наводи Јелица Тимотијевић, директорка Сектора за односе с јавношћу и представник руководства за квалитет, проверавачи су након извршене провере оценили да Фонд ПИО послује без неусаглашености са законским прописима и стандардима ISO 9001:2015 и ISO/IEC 27001:2022, тако да је и

Учесници завршног састанка из Фонда ПИО и „Certop-a“

Јелица Тимотијевић, директорка Сектора за односе с јавношћу РФ ПИО

овогодишња надзорна провeра успешно протекла, а валидност сертификата продужена за још годину дана.

Да подсетимо, Фонд ПИО је 2023. године након ресертификационе провере добио нове сертификате за наведене стандарде који важе три године, уз обавезне годишње надзорне провере примене стандарда.

– Републички фонд ПИО успешно одржава десетогодишњи континуитет примене ИСО стандарда, како би с једне стране били јасно дефинисани и поштовани сви процеси рада у Фонду, што и запосленима олакшава рад, а са друге

стране, како би корисницима и осигураницима на што бољи, квалитетнији и ефикаснији начин биле пружене све услуге и омогућено остваривање права у складу са законским прописима. Поред тога, безбедност информација је од приоритетног значаја, посебно за институцију са комплексном делатношћу као што је Фонд, чији систем покрива територију целе Републике и обухвата разгранату мрежу од 35 филијала, 13 служби филијала и 122 испоставе, и који располаже огромним бројем података о већини грађана наше државе. Руководство Фонда опредељено је за одржавање интегрисаног система управљања квалитетом и безбедношћу информација, јер је увођење ИСО стандарда у Фонду омогућило да квалитет пословања и безбедност информација подигнемо на још виши ниво. Фонд ПИО је веома разуђен систем, те није једноставно обезбедити истовестност у примени процедура и поступања у складу са захтевима стандарда. Међутим, након десет година примене, може се рећи да су запослени у Фонду трајно имплементирали поштовање захтева стандарда у свим процесима рада, тако да су ИСО стандарди постали неизоставни део нашег пословања – навела је Јелица Тимотијевић.

Како је приликом излагања завршног извештаја након спроведене провере казао вођа тима проверавача сертификационог тела „Certop“ из Будимпеште, Велибор Нешић, оцена целог тима проверавача је да је Републички фонд ПИО изузетно организован и припремљен за провере интегрисаног система управљања квалитетом и безбедношћу информација.

– Транзиција на нову верзију стандарда 27001 који се односи на управљање безбедношћу информација је у Фонду успешно спроведена. Планирају се и осигуравају потребни ресурси за одржавање и унапређење безбедности информација. На свим локацијама на којима је овог пута обављена провeра, односно у свим провераваним организационим јединицама – у Дирекцији, као и у филијалама Фонда у Сенти, Крушевцу, Ћуприји и Пожаревцу, запослени су презентовали познавање стандарда и захтева стандарда и њихово испуњавање кроз примену у практичном пословању – рекао је Велибор Нешић.

Примена међународних стандарда за управљање квалитетом и безбедношћу информација ISO 9001 и ISO/IEC 27001 у Фонду ПИО је први пут проверавана 2014. године, када је добијен и први сертификат за ова два међународна стандарда.

В. Кадих Станковић

БЕОГРАД

Захвалница Гласу осигураника

Клуб пензионера „Желвоз“ из Смедерева доделио је признање листу Глас осигураника који издаје Републички фонд ПИО.

Захвалницу за допринос у раду и реализацији акција Клуба пензионера „Желвоз“ и успешну пријатељску сарадњу представници ове пензионерске организације су, у просторијама Фонда у Београду, уручили запосленима који припремају овај лист у Сектору за односе с јавношћу РФ ПИО. Они су уз захвалницу добили и неколико вредних књига чији су аутори чланови Клуба „Желвоз“.

Представници Клуба „Желвоз“ са члановима редакције

Г. О.

Уметници за спортисте

Уочи почетка 17. Параолимпијских игара, које се у главном граду Француске одржавају од 28. августа до 8. септембра, у Културном центру Србије у Паризу отворена је изложба „Уметност и спорт“. Изложбу је, 26. августа, отворила помоћница министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Биљана Барошевић, која је истакла да је отварањем такве изложбе на најлепши могући начин, спајањем уметности и спорта, најављен почетак спортске смотре светских параолимпијцаца, на којој ће учествовати и 23 спортиста из Србије.

– Данас се у Паризу неизмерно дивимо уметности особа са инвалидитетом, њиховој креативности, таленту, а изнад свега њиховој снази и вољи да се боре, иду напред, буду срећни, испуњени и задовољни и равноправни део наше заједнице – истакла је Барошевић.

У томе, како је нагласила, особе са инвалидитетом имају потпуну подршку наше државе, премијера Милоша Вучевића и председника Александра Вучића, који се безрезервно залаже за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији и за изградњу једнаког друштва за све.

Барошевић је навела да активности које спроводи Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Сектор за заштиту особа са

Помоћница министра за рад Биљана Барошевић и параолимпијца Србије Александар Радишић

инвалидитетом имају за циљ изградњу одговорног друштва у коме сви грађани имају једнаке могућности и право на различитост и да Србија буде земља без баријера.

– Вођени идејом да сањамо велике снове и да их заједно остварујемо, Сектор за заштиту особа са инвалидитетом континуирано кроз свој рад пружа подршку организацијама особа са инвалидитетом, уважавајући пре свега њихове потребе и приоритете, а несебично залагање за праве вредности и добробит особа са инвалидитетом дало је резултате који су делом представљени и на овој изложби – рекла је Биљана Барошевић.

Изложбу „Уметност и спорт“, на којој су изложене уметничке слике са мотивима спорта и спортиста који ће се надметати на Параолимпијским играма у Паризу, а чији су аутори особе са инвалидитетом, организовало је Удружење „Маска“, уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарства културе. Међу уметницима који су изложили радове су академска сликарка Дејана Бачко и графичка дизајнерка Анђела Димитријевић, уметници аматери Александар Ракић и Груја Станичковић, а на изложби су представљени и радови активисткиње Марије Трајковић, учеснице првог сајма „Ј=ДНА-

Аутори изложених радова су особе са инвалидитетом

КИ“, која је инспирацију пронашла у раду активиста из покрета Особе са инвалидитетом.

У Културном центру Србије је, први пут ван граница наше земље, представљена и публикација „Упознај ме кроз оно што стварам“, која је настала из идеје да се на јединствен начин представи улога и значај особа са инвалидитетом, њихово стваралаштво, као и резултати које је Сектор за заштиту особа са инвалидитетом Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања остварио у сарадњи са савезима и удружењима особа са инвалидитетом у периоду од 2017. до 2022. године.

Г. О.

Позив за доделу средстава предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање ОСИ

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања расписало је, 5. августа, Јавни позив за доделу средстава за побољшање услова рада у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у 2024. години.

Укупно расположива средства у износу од 60.000.000 динара додељују се предузећима за подршку развоју конкурентно-

сти рефундацијом трошкова непосредно повезаних са делатношћу предузећа и одобреним програмима за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације и то: трошкова репроматеријала, потрошног и помоћног материјала, канцеларијског материјала и претплате за дигиталне алате/лиценце.

На овај начин омогућава се свим предузећима за професионалну рехабилитаци-

ју и запошљавање ОСИ право учешћа за доделу средстава по овом јавном позиву без обзира да ли у оквиру свог пословања обављају производну или услужну делатност. У Републици Србији послује 60 предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, а максималан износ средстава који се може одобрити предузећу по овом јавном позиву је 4.000.000 динара.

Г. О.

Изложба посвећена Буњевчанкама

Изложба посвећена вредним женама из буњевачке заједнице, одржана у Суботици током обележавања Дана Дужијанце – једног од четири национална празника Буњеваца, биће представљена и на међународним

сајмовима у Новом Саду и Београду. То је резултат споразума о сарадњи потписаног између Покрајинског секретаријата за привреду и туризам и организатора изложбе, Центра за културу Буњеваца.

Како истиче др Ненад Иванишевић, покрајински секретар за привреду и туризам, Споразум је нарочито важан јер на неки начин одаје почаст вредним женама Војводине и Србије које су упркос свим отежавајућим околностима успеле да очувају не само породицу, већ и традицију. На сајмовима у Новом Саду и Београду акценат ће бити на томе да се буњевачка култура, буњевачки говор, буњевачки начин живота представе широј јавности.

На изложби одржаној у Вестибилу суботичке Градске куће представљени су различити аспекти буњевачке културне баштине: традиционални хлеб – сомун, бели шлинг, перлице, радови од сламе и све друго што представља део традиције ове националне мањине. Евоциране су успомене на жену Буњевку, симбол традиционалне улоге жене и све оно што је она некад радила а ради и данас.

Упозорење на ванредне ситуације кроз СМС

Потпредседник Владе Републике Србије и министар унутрашњих послова, Ивица Дачић, и министар информисања и телекомуникација, Дејан Ристић, потписали су 26. августа Споразум о сарадњи на преносу хитних информација грађанима у случају најаве или појаве опасности од елементарне непогоде или техничко-технолошке несреће.

Како је навео потпредседник Владе, тестирање система је започето, као и обука свих учесника, а од 15. септембра сви грађани који користе услуге мобилне телефоније моћи ће да добијају СМС поруке о најави или појави опасности од свега оног што спада у ванредне ситуације.

На овај начин омогућиће се пренос хитних информација, односно текстуално упозорење о опасности и инструкција о мерама које је хитно потребно предузети како би се негативне последице свеле на минимум. Тиме ће, према Дачићевим речима, бити успостављен свеобухватни систем раног упозоравања и обавештавања јавности и он ће бити доступан највећем броју грађана.

Музеј прекинутих веза и у Београду

Београђани и гости главног града могу до 28. септембра, на адреси Вука Караџића 2 (некадашњи ресторан „Пекинг“) да погледају необичну музејску поставку – Музеј прекинутих веза. То је аутентичан, међународно признат музеј чија је главна мисија да људе широм света повеже кроз приче о љубави и губитку и успостави везу са публиком и заједницом у виртуелном или физичком јавном простору. Ова поставка је стално растућа збирка предмета (за сада око 3.500) и успомена на прошле везе, праћених личним али анонимним причама њихових донатора. Учешће у овој универзалној збирци личних предмета и прича симболичке емотивне вредности пружа и прилику за креативно превладавање емоционалног проблема.

Музеј прекинутих веза развио се као оригинални уметнички пројекат који су 2006. године осмислили Олинка Виштица и Дражен Грубишић из Загреба. Музеј је од тада укључио хиљаде људи и њихових прича на путовање око света, са више од 60 путујућих изложби у 30 земаља Европе и света, укључујући Париз, Лондон, Сан Франциско, Берлин, Сингапур, Тајпеј, а недавно и Мексико Сити, Токио, Шангај, Торонто, Мелбурн.

Предмети су се у Београду могли донирати од 13. маја до 3. јуна, сви су изложени анонимно и неповратни су.

Јубилеј Завода за заштиту споменика Новог Сада

Поводом обележавања четири деценије постојања и рада Завода за заштиту споменика културе града Новог Сада, у Галерији Академије уметности у Новом Саду одржана је изложба под називом „Људи, моменти, дometri“. Изложбу је, 8. августа, свечано отворио Далибор Рожић, члан Градског већа за културу, истакавши значај који ова установа има у очувању културно-историјског наслеђа града и околине.

Рожић је том приликом захвалио свим запосленима који су током протеклих 40 година предано радили на очувању непокретног културног наслеђа града и навео да је задовољан што ће и шира јавност моћи на изложби да се упозна са примерима најуспешнијих пројеката везаних за заштиту споменика културе.

Према речима директора Завода за заштиту споменика културе града Новог Сада, Синише Јокића, намера је била да се комплексна делатност Завода прикаже јавности на једноставан и ефектан начин.

– Кроз симболичне колаже фотографија, изложба је посебно посвећена људима који су били и јесу део колектива Завода и покушава да евоцира успомене на тренутке дружења, многобројна путовања, али и наша велика достигнућа и успехе – закључио је Јокић.

Изложба је била отворена за јавност од 8. до 22. августа.

Просечна зарада у јуну – 95.804 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за јун 2024. године износила је 132.290 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 95.804 динара, каже у саопштењу Републички завод за статистику.

Раст бруто зарада у периоду јануар-јун 2024. у односу на исти период прошле године износио је 14,8 одсто номинално, односно 9,3 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 14,7 одсто номинално, односно 9,2 процента реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за јун 2024. номинално је већа за 12,1, а реално за 8,0 одсто, док је просечна нето зарада већа за 12,0 одсто номинално, односно 7,9 одсто реално.

Медијална нето зарада за јун 2024. године износила је 74.185 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Врање: субвенције за сопствени бизнис

У граду Врању и шест општина Пчињског округа субвенције за покретање сопственог бизниса ове године добиће 149 незапослених особа. Према речима директора филијале Националне службе за запошљавање у Врању, Горана Живковића, за сваког покретача сопственог бизниса обезбеђено је по 300.000 динара субвенција.

Новац за оснивање радње, задруге, привредног друштва или другог облика предузетништва корисници могу да утроше за набавку нове опреме, машина и уређаја за рад или за запошљавање људи. Корисници субвенција за samozapošljavanje у области производње, занатства и услуга у обавези су да запослени годину дана буду у радном односу.

Јавни позив за доделу субвенција за samozapošljavanje у 2024. години расписала је локална самоуправа у Врању. На посао у Пчињском округу чекају 18.853 особе.

Босилеград: бесплатан превоз за пензионере

У општини Босилеград 5. августа уведен је бесплатан аутобуски превоз за 6.065 становника у граду и у 36 сеоских насеобина. Бесплатну возњу минибусом босилеградског Јавног комуналног предузећа „Чистоћа“ користи и 1.500 пензионера ове пограничне општине на југу Србије.

Према речима председника општине Босилеград, Владимира Захаријева, обезбеђен је бесплатан превоз становништва из једног села у друго или из села у Босилеград и назад.

Минибус за бесплатан локални саобраћај на територији ове општине коштао је Министарство за бригу о селу седам милиона динара. Осим финансијске помоћи, сеоском становништву обезбеђена је и редовна доступност амбулантама босилеградског здравства. Најмлађи користи минибус за одлазак у школу.

Одржана Дринска регата „Бајина Башта 2024“

Највећа манифестација на води у овом делу Европе, Дринска регата „Бајина Башта 2024“, окупила је 20. јула око 25 хиљада регаташа из Србије и иностранства. Старт је био у Перућцу испод бране Хидроелектране „Бајина Башта“, а циљ 26 километара низводно, на ушћу речице Рогачице у Дрину.

Према речима председника Организационог одбора ове манифестације, Синише Спасојевића, било је то 30. издање регате са скоро три хиљаде пловила и рекордним бројем регаташа. Организатор регате је Туристичка организација „Тара - Дрина“, а покровитељи општина Бајина Башта и Министарство туризма и омладине.

Традиционално генерални спонзор регате је Апатинска пивара.

Тимочка лира Николи Радосављевићу

Ове године је по 31. пут додељена Тимочка лира, признање које Други програм Радио Београда традиционално додељује младим песницима до 30 година за најбољу песму на Фестивалу културе младих Србије у Књажевцу. Ова награда за 2024. годину додељена је Николи Радосављевићу из Смедеревске Паланке за песму „Мадругада“. Друго место припало је Браниславу Сарићу из Београда за песму „Реконструкција платоа код Храма Светог Саве“, а треће Ксенији Голубовић из Новог Сада за песму „Фоса магна“.

Други програм Радио Београда и Фестивал културе младих Србије објавили су прву збирку поезије Милене Кулић, прошлогодишње добитнице Тимочке лире под називом „Ко је расплакао Хелену“. Промоција њене књиге одржана је у књажевачком Дому културе.

Најбоља остварења у поезији у претходне три деценије потекла су са Фестивала културе младих Србије у Књажевцу, и међу њима је много значајних песника који су своје прве стихове казивали управо на овом фестивалу.

Нови симболи општине Владичин Хан

Сходно принципима и правилима савремене хералдике, општина Владичин Хан добила је нови грб и заставу.

На конкурс локалне самоуправе најбоље идејно решење за израду грба и заставе понудио је архитекта и теолог Немања Миросављевић из Владичиног Хана. На недавном свечаном представљању у Спортском центру Куњац, којем су присуствовали општински челници, представници Војске, полиције, митрополит врањски Пахомије са свештенством и директори јавних предузећа, речено је да нови грб означава географске, историјске и привредне особености локалне заједнице.

Нови хералдички симболи означавају и специфичности општине, у складу са традицијом и историјом овог краја. Нове грбове и заставе у Пчињском округу имају Врање, Сурдулица, Босилеград и Трговиште.

Расписана четири конкурса

Уметничко веће 22. по реду Фестивала „Златно доба 2024“, који организују Дневни центри и клубови у оквиру Геронтолошког центра Београд, расписало је четири конкурса намењена свим старијим особама (65+) које живе на територији града Београда. Сениорима-поетима који пишу срцем упућен је позив да се одваже и пријаве на конкурс „Златни стих“, тема је слободна, а услов је да нису чланови Удружења књижевника Србије, да су песме (највише две) настале у „златном животном добу“ и да не прелазе 25 стихова. Позвани су и сениори-рекреативни писци да узму учешће у новом пројекту – Конкурсу за кратку причу (једну причу), тема и жанр су такође слободни, уз услов да нису чланови Удружења књижевника Србије, да прича буде дужине до три странице А4 формата куцано фонтом величине 12.

Литерарни радови се шаљу на адресу РЈ „Дневни центри и клубови“, Марије Бурсаћ бр. 49, 11080 Земун, са назнаком „за Поетски конкурс“ или „за Конкурс за кратку причу“ закључно са 7. октобром ове године.

Песму или кратку причу доставити у три примерка и потписати шифром. Решење шифре са подацима доставити у посебној коверти заједно са песмом или кратком причом: име и презиме, година рођења, адреса и број телефона.

За додатне информације заинтересовани могу позвати број 062/8065-406 или их потражити на интернет страни Установе www.ugcb.rs.

Прилика ће се пружити и неафирмисаним музичарима

старије генерације који ће своју ауторску музичку композицију у трајању до четири минута представити на концерту „Хитмејкер“, а пријаву са снимљеном песмом у MP3 формату послати путем електронске поште на адресу festivalzlatnodoba@gmail.com закључно са 7. октобром текуће године. Пријава мора да садржи: име и презиме самосталног извођача или назив бенда, назив песме, име и презиме аутора текста, име и презиме аутора музике,

број чланова бенда, њихова имена и презимена, инструменте које користе, године рођења самосталног извођача/чланова бенда, њихова пребивалишта, музички жанр, биографију, фотографију, контакт телефон.

Конкурс „Креативно срце“ пружа прилику сениорима-креативцима, љубитељима ручног рада и рукотворина, да израде предмет у облику срца између 20цм и 30цм, уз обавезну могућност качења на зид. Пријаве за конкурс се шаљу на имејл festivalzlatnodoba@gmail.com или путем вибера на телефон 062/8065-583 до 7. октобра 2024. године.

Најуспешнији учесници ће добити пригодне награде, а радови, одабране композиције и резултати конкурса биће објављени на Јутјуб каналу Установе Геронтолошки центар Београд током новембра ове године.

М. Симовић-Максимовић

ЦРВЕНИ КРСТ: ТРЕНИНЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ ВЕШТИНА СТАРИЈИХ

Од мејл адресе до еУправе

Тренинзи у циљу стицања и унапређења дигиталних вештина, намењени првенствено старијим особама, организовани су у оквиру пројекта „Смањење дигиталног јаза“, који од 1. априла 2024. године спроводи Црвени крст Србије, у сарадњи са Популационим фондом УН у Србији (УНФПА). Током прва три месеца реализације пројекта укупно 131 полазник је завршио циклус тренинга, који се реализују у шест градова и општина: Крагујевцу, Крушевцу, Великој Плани, Зајечару, Бољевцу и Нишу.

Сваки полазник обуке прошао је кроз пет тренинг сесија које обухватају различите теме: од отварања налога на имејл сервису, еУслуга (замена и израда нових докумената), еУправе (здравство и остале услуге), као и еБанкарства. Обука је нарочито била од користи у погледу олакшаног заказивања термина за издавање личне карте и пасоша, издавање извода из матичне књиге рођених и уверења о

држављанству, регистрацији возила, приступу апликацији „Мој доктор“ и услугама социјалне заштите, е-Катастру, е-судовима, као и разним апликацијама за куповину уз примену мера интернет сигурности и спречавања ризика од превара. Посебно интересовање је исказано за коришћење е-Катастра непокретности. Успешност тренинга је потврђена и кроз вољу полазника да наставе своје усавршавање са новим групама.

Додатна вредност пројекта огледа се кроз укључивање млађих учесника, односно учешће 34 млађе хранитељке из Новог Милошевца као села са највећим бројем хранитељских породица у Србији, као и сарадњу са Центром за породични смештај деце у Великој Плани, чиме је обука проширена апликацијом у вези са заштитом деце.

Ови тренинзи су део активности програма „ПРО – Локално управљање за људе и природу“, који заједнички спроводе аген-

Највеће интересовање учесници обуке показали за коришћење е-Катастра непокретности

ције Уједињених нација у Србији – УНОПС, УНИЦЕФ, УНФПА и УНЕП, у сарадњи са Владом Републике Србије и уз финансијску подршку Владе Швајцарске.

Пројекат траје и даље, тако да ће се наставити са обукама старијих у овим градовима и општинама и у наредном периоду.

**Наташа Тодоровић
Милутин Врачевић**

Пејзажи и акварели красили Галерију

Сликари из Куле, Бача, Оџака, Врбаса, Бачког Петровца, Новог Сада, Руме и из других околних места и градова били су и овог лета вредни и расположени, како за уметност тако и за дружење, што су и показали на 17. сликарској колонији одржаној 30. јула у Кули. Традиционалну Ликовну колонију организовали су Савез инвалида рада Војводине и Општинска организација инвалида рада (ООИР) Кула, а учествовао је 21 сликар. Тема, избор техника и боја били су слободни, мада су се, као и до сада, сликари највише опредељивали за пејзаже и уље на платну.

– Морам да приметим да акварели и водене бојице постају нови тренд међу нашим колонистима. У Кули је било дивно, дан је текао по плану. Окупљање је почело ујутру и након што је материјал подељен приступило се раду. Поставка урађених радова била је око пола три у Галерији, затим су учесницима подељене захвалнице, а након тога ручак и још једно лепо дружење као круна тог продуктив-

Шандор Гогољак, сликар аматер из Оџака на Ликовној колонији у Кули

ног дана. У међувремену смо имали дивно и поучно предавање које је одржала Дубравка Недовић. Дубравка, која је наш модератор за читаву Војводину, упознала је сликаре са разним техникама и саветовала у којем смеру да иду – пренела нам је утиске председница Савеза инвалида рада Војводине, Стана Свиларов.

Како је објаснила, основни циљ је изаћи из куће, извући особу са инвалидитетом из

њеног окружења, дати повод да не размишља о лековима, опреми. Сликарске колоније нису редак догађај, а ООИР Кула је међу првима почела да се бави овом активношћу. Њихов рад препознало је и Министарство за рад, запошљавање, борацка и социјална питања, које им помаже и финансијски.

Зато не чуди што су поједини чланови редовни, а посебан понос су они који су први контакт са платном и четкицом имали управо на том месту. На колонији су стекли прво искуство, а данас су одлични сликари.

– Ми на овај начин окупљамо наше чланове. То је дан када наши уметници забораве на проблеме и лекове, и зато се стално интересују када ће бити следећа и где. Називамо је колонија иако траје само један дан, јер нам средства и друге

Шест деценија постојања

Савез инвалида рада Војводине је основан 1964. и ове године прославља 60 година рада. Међународни дан особа са инвалидитетом, 3. децембар, слави као свој, али због временских прилика и практичности свечаност ће бити приређена раније.

– За овај јубилеј нећемо чекати крај године, планирали смо да већ у октобру окупимо чланове и представнике 33 општинске организације колико Савез броји. Место збивања биће Суботица и за госте ћемо приредити пригодан културно-уметнички програм и монографију – открила нам је Стана Свиларов.

околности не дозвољавају другачије. Ми се лако прилагођавамо свакој ситуацији па ће бити одржана и једна онлајн колонија. Имамо одличну сарадњу са Галеријом Културног центра општине Кула, који сваке године организује заједничку изложбу слика Савеза и Општинске организације Кула, па ћемо те слике изложити овде – наводи Стана Свиларов.

Марија Симовић-Максимовић

ТРЕЋА ОЛИМПИЈАДА СПОРТА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ У ЗРЕЊАНИНУ

Највећи број учесника до сада

Трећа по реду Олимпијада спорта пензионера Војводине одржана је 12. августа 2024. године у спортској хали „Звонимир Звонко Вујин“ у Зрењанину. Домаћини спортског такмичења ове године били су Градско удружење пензионера Зрењанин и град Зрењанин.

Присутне такмичаре и госте поздравио је градоначелник Зрењанина Симо Салапура, изразивши задовољство што се ове године окупио највећи број учесника – из укупно 45 градова и општина у Војводини. Он је посебно истакао добру сарадњу са Савезом пензионера Војводине и локалним удружењем пензионера.

Учесницима надметања обратио се и др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, који је рекао да се манифестација одржава у склопу републичке манифестације Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба Србије и да је то тра-

диционална манифестација која траје већ пуних 17 година.

Скуп је у име домаћина поздравио и председник Градског удружења пензионера Зрењанин, Славко Шућуровић, који је нагласио важност тог догађаја.

На Олимпијади спорта пензионера Војводине учествовала је и екипа Удружења пензионера града Новог Сада.

– Наша мала али одабрана екипа од пет чланова дошла је у Зрењанин да се такмичи у неколико дисциплина примерених животном добу и здравственом стању нас корисника пензија. Такмичимо се у пикаду, штафети у брзом ходању, кошарци – извођењу слободних бацања и фудбалу – шутирању пенала на мале голове. Акцент стављамо на дружење и одржавање физичке активности. Прошле године смо освојили прво место, а и ове године очекујемо добар резултат, циљ нам је да освојимо једно од прва три места с

Милена Жарковић (друга здесна) са члановима екипе УПГНС

обзиром на то да прве три екипе са покрајинске Олимпијаде путују на републичку Олимпијаду спорта, здравља и културе, која се одржава од 19. до 22. септембра у Врњачкој Бањи – рекла је председница УПГНС Милена Жарковић пре почетка такмичења.

Петочлана екипа УПГНС на Олимпијади спорта у Зрењанину, по дисциплинама, освојила је прво место у штафети у брзом ходању; друго место у шутирању пенала на мале голове, док су у пикаду били трећи. Удружење пензионера града Новог Сада освојило је треће место и у укупном пласману. **Г. О.**

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НИША БРИНЕ О ЧЛАНСТВУ

Допринос бољем животу старијих

Удружење пензионера града Ниша је најстарија пензионерска организација која постоји и функционише у континуитету скоро осамдесет година. Било је и успона и падова у раду али се упркос недаћама организација опорављала и настављала са радом. Данас окупља више од десет хиљада чланова организованих у 78 месних одбора.

– Основна водила наших

активности је да, у оквиру својих надлежности и могућности, допринесемо побољшању квалитета живота наших најстаријих суграђана, било то материјално или на неки други начин, организовањем предавања на теме које их интересују, правним саветима, спортским активностима, дружењима – каже Властимир Гоцић, председник Удружења пензионера града Ниша.

Он, између осталог, истиче да је путем Фонда солидарности, који око десет година егзистира у оквиру Удружења, средства користио скоро сваки од 4.000 чланова Фон-

Представници Удружења пензионера града Ниша

да. Реч је о суми од 18.000 динара која се као позајмица без камате и било каквих других накнада враћа после шест месеци. То је значајна финансијска потпора, нарочито пензионерима са ниским примањима, којих у Нишу није мало.

Из Удружења наводе и да су из сопствених средстава обезбедили 700 пакета са намирницама и средствима за хигијену који су подељени члановима са пензијом мањом од 25.000 динара. План је да до краја године такву врсту помоћи добију и остали чланови Удружења.

Регионално спортско надметање

У оквиру 17. Олимпијаде спорта, здравља и културе одржана је Регионална олимпијада Удружења пензионера Нишавског округа. Домаћин је била пензионерска организација из Ражња потпомогнута локалном самоуправом. Учествовало је девет екипа, по две из Алексинца, Меровине и Ражња и три из Ниша. Пензионери су се такмичили у пет дисциплина: извођење пенала (фудбал), слободна бацања (кошарка), пикадо, шах и игра „погоди у циљ“. Укупни победник је Меровина, друго место припало је Нишу а треће такмичарима из Алексинца. Дружење и пријатна атмосфера обележили су такмичење које ће, како сами тврде, већина учесника дуго памтити. Додатни значај манифестацији дало је и присуство првог човека Савеза пензионера Србије, проф. др Андреје Савића.

Властимир Гоцић каже да се води рачуна и о друштвеном животу најстаријих. Кад год се укаже прилика, обезбеђује им се да под повољнијим условима присуствују значајнијим културно-забавним манифестацијама, а као илустрацију да и припадници трећег доба итекако знају да себи приредe лепе тренутке говори податак да се годишње реализује стотину излета не само у ближој околини Ниша, већ и на удаљенијим дестинацијама.

Љ. Глоговац

СПОРТСКИ СУСРЕТИ ПЕНЗИОНЕРА ШУМАДИЈЕ

Лаповчани најбољи у укупном пласману

У Лапову су одржани осми културно-спортски сусрети пензионера Шумадије уз учешће такмичара из Аранђеловца, Баточине, Крагујевца, Кнића, Раче, Тополе и домаћина Лапова.

Према речима Драгана Микића, председника Удружења пензионера општине Лапово, учесници спортских сусрета ветерана Шумадије надметали су се на теренима основне школе у Лапову. Уз културно-уметнички програм КУД „Лапово Марковац“, изложбу слика чланова ликовног клуба „Светлост“, ручних радова жена Удружења „Моравске шаренице“ из Лапова и изложено вино и ракије виноградар „Црвени брег“ Лапово такмичари су провели један леп дан.

И у Лапову су се такмичари надметали у пет дисциплина

Председница Скупштине општине Лапово Мирела Раденковић поздравила је све учеснике и госте у име локалне самоуправе и своје лично име и пожелела им успех у свим дисциплинама.

Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, између осталог је навео да је републичка организација пензионера најмасовнија невладина организација која заступа интересе 1.652.000 пензионера и настоји да им свима помогне.

– Данашња манифестација је једна у низу манифестација у земљи, а 19. септембра одржаће се финална манифестација у Врњачкој Бањи, 17. по реду, под покровитељством председника државе – рекао је Савић.

У такмичарском делу сусрета у дисциплини пикадо прво место освојили су пензионери из Аранђеловца, друго пензионери Лапова, а Рачани су били трећи. У фудбалу најбољи су били домаћини – пензионери

Лапова, друго место припало је екипи из Аранђеловца, треће Тополи.

У кошарци су такође тријумфовали домаћини, друго место освојио је Аранђеловац и треће Баточина. У шаху, пензионери Тополе били су први, други Аранђеловац и трећи Крагујевац. У дисциплини ходање опет најбољи домаћини, друго место припало је екипи из Аранђеловца, а трећепласирани су пензионери Крагујевца.

У укупном пласману првопласирани су домаћини из Лапова, другопласирани је Аранђеловац, а на трећем месту пензионери из Баточине.

По завршеном такмичењу, сви учесници су наставили дружење а победници су добили признања.

Ј. Николић

Богат програм за све узрасте

На различитим локацијама у Трстенику одржана је већ традиционална културно-забавна и спортска манифестација „Трстеник на Морави“, коју је уз незаобилазни ватромет свечано отворио Дејан Раковац, заменик председнице општине Трстеник. Том приликом је овогодишње признање „Најморавац“ додељено Трстеничанки Милени Матовић која је у дресу државне репрезентације на Европском првенству у боксу освојила бронзану медаљу.

Програм манифестације почео је на шеталишту изложбом документарне фотографије под називом „Трстеник на Морави 2005-2023“. Уследио је и концерт „Једна песма, једна жеља“ у извођењу естрадних уметника. Своју вештину на платоу испред зграде општине демонстрирали су чланови Карате клуба „Прва петолетка“, а деца су имала своју ликовну радионицу „Лептирићи и вилин

У чувеној трци чамаца с мотком такмичило се шест чамција

коњиц – Радмила Недељковић“ и представу „Маштошумске питалице“.

Пажњу посетилаца и купаца на градској плажи привукла је група сликара, чланова КЛИС-а, који су стварали своја дела током трајања манифестације. На градском базену одржана је „Водена ноћ“ у оквиру спортских надметања, а ни ове године није изостала чувена трка чамаца с мотком.

Међу шест чамција најбољи је био Урош Милуновић који је добио титулу „Моравски витез“, друго место освојио је Ненад Вучетић а треће Александар Марковић.

На платоу је организована и трка беба „Беби маратон“, као и караока такмичење. Богат и садржајан програм манифестације обележиле су и екипе кулинара из целе Србије који су кували рибљу чорбу, дружи-

ли се и надметали. Прво место освојила је екипа „Комарци“ која већ неколико година доминира на овом такмичењу. Друга је била екипа „Рибарац“ а трећа „Боже правде“. Победничким екипама уручене су пригодне награде и дипломе.

Током манифестације надметали су се и тенисери на теренима Спортског центра, одржан је пливачки маратон, као и такмичење пионира у пецању. „Завеса“ ове манифестације спуштена је на платоу испред зграде општине где су додељене захвалнице и дипломе, после чега је присутне забављао „Интермецо квартет“.

Организатор манифестације „Трстеник на Морави 2024“ била је општинска Туристичка организација а покровитељ општине Трстеник и њен Народни универзитет. Помогло је и велики број суорганизатора и спонзора, док је медијски покровитељ била РТВ Трстеник.

Драган Ивановић

ОДРЖАНЕ 30. РАШКЕ ДУХОВНЕ СВЕЧАНОСТИ

Наше је само оно што дајемо другима

Изложбом 21. сазива међународне ликовне колоније „Академија Јелена Анжујска“ отворене су овогодишње јубиларне 30. Рашке духовне свечаности. Поздравну реч је одржао председник општине Рашка, Дарко Милићевић. Током протекле три деценије постојања, на овој традиционалној манифестацији у најмлађој вароши у „Долини краљева“ промовисан је велики број културних, научних и уметничких вредности, оригиналних концерата и изложби, књижевних и позоришних програма како из Србије тако и из бивше Југославије, Европе и читавог света. Такви програми нису изостали ни ове године.

У шест дана, колико је трајала овогодишња манифестација у Рашки, у галерији Центра за културу „Градац“, Дому културе

и на централном тргу приређено је више програма, изложби, концерата, позоришних представа, књижевних трибина и промоција књига. Запажено је било представљање бањалучког писца Стева Грабовца, добитника Нинове награде за најбољи роман на српском језику за 2023. годину „Послије забаве“. Радња романа је заснована на пишем трагедији за истином и опису истинитог догађаја када 1992. године долази до масовног убиства ромске деце у селу Сијековац код Босанског брода.

Ништа мању пажњу публике није привукла ни позоришна представа „Црна кутија“ Београдског драмског позоришта и представа „Чучук Стана“ Народног позоришта „Зоран Радмиловић“ из Зајечара.

„Зашто волим Србију“ је чудесна прича и изванредна презентација културног наслеђа и гастрономије која је у Рашку стигла такође из Тимочке крајине, из Зајечара. Без „Додатка“ нема остатка је феномен културног додатка Политике о чему је говорила Марија Ђорђевић, уредница „Додатка“, подсетивши публику да је први број штампан далеке 1957. године.

Поред приказаних филмова и одржаних концерата, као и представа за децу, на овогодишњим Рашким духовним свечаностима врелих августовских дана Рашчане је најбоље освежило премијерно приказивање филма „Шабан Бајрамовић – моје путовање“ у режији Жељка Мирковића, да би завршено дана атмосферу на централном

Противна фотографија овогодишњих Рашких духовних свечаности

тргу до усијања подигао својом песмом вечити младић Здравко Чолић.

На 30. Рашким духовним свечаностима јубиларно признање „Стефан Првовенчани“ додељено је песникињи и драмском писцу Милени Марковић.

Миле Јаснић

УЗГАЈАЊЕ ЗАЧИНА НАД ЗАЧИНИМА У ОКОЛИНИ НЕГОТИНА

Црвено злато: први српски шафран

Поред великих изазова данашњице и брзог темпа живота, не мали број људи се одлучује да време проводи ван градова, у природи, па се тако рађају и нове идеје за покретање сопствене производње или бизниса.

Један такав светли пример је и породица Николић из Неготина. Супружници Неда и Саша су, размишљајући чиме би могли додатно да се баве поред постојећег посла, дошли на идеју да узгајају зачинску биљку шафран. Покренули су производњу на породичном имању у селу Тамнич, 30 км удаљеном од Неготина. У близини њиховог имања је и Рогљевац, познат по Рајачким пимницама, а читав крај је чувен по квалитетном узгајању винове лозе.

– Иако нетипичан за наше поднебље, учинио ми се интересантним јер не захтева превише улагања и времена – почиње своју причу Саша Николић, дипломирани инжењер електротехнике, професор у средњој школи у Неготину.

Његова супруга Неда, такође просветар, предаје математику у основној школи и родитељи су три дечака.

– Неке ствари се дешавају случајно. Гледали смо емисију о најскупљим зачинима у свету, и од свих зачина који су били поменути шафран нам се учинио као најзанимљивији и подобан за наше поднебље – присећа се Саша.

До тада се код нас шафран није узгајао и пошто нису имали од кога да уче, решили су сами да истражују и на неки начин експериментишу. За почетак било је потребно доћи до првих, квалитетних садница, тако да су од Ирана, преко медитеранских земаља, ипак прву сарадњу остварили са једном породицом из Француске и од њих купили луковице. На

Породица Николић, први узгајивачи шафрана код нас

почетку су шафран засадили на мањој површини али временом, кад су увидели како цео процес изгледа, Николићи су проширили засад.

– Сада шафран заузима површину од четрдесетак ари, што није нека велика површина за друге културе, али за овај зачин је сасвим довољно – истиче Саша.

Према речима нашег саговорника, шафран спада у веома специфичне зачине. Вегетација му је кратка тако да се после цветања земљиште може користити и за друге биљке, с тим да се пази на луковице које остају у земљи. Може да се сади у пролеће или јесен, за шта су се они определили.

– Крећемо крајем августа или почетком септембра али шафран неће да никне док се не постигну одређени временски услови, одговара му мало свежије и хладније време. Није му потребна нека посебна нега, погодују му позиције на сунцу и пропусно тло које не тражи пуно воде. То је вишегодишња биљка која се не вади сваке године, и може да стоји у земљи четири, пет година без

проблема. У супротном се створи велики број луковица које дају много цветова који се јако тешко беру, зато је боље када су мало ређи. После завршеног цветања и бербе, у току зиме нема неких посебних захтева око одржавања. Битно је оградити површину засада да животиње не попасу, а трава се мора редовно косити – наводи Саша Николић и додаје да биљке не прскају никаквим средствима заштите од корова, јер се на тај начин и шафран уништава.

– Фаза цветања варира у зависности од тога колико има падавина у септембру. Нама шафран најраније процвета почетком октобра а колико траје цветање, толико траје и берба. Брање је најзахтевнији део посла и пошто латице брзо прецветају, тих двадесетак дана укључени су сви чланови породице, кумови, пријатељи. Ако ни то не буде довољно, ангажујемо и раднике да нам помогну – прича Саша.

Истиче да се шафран бере дневно и по три сата током којих је берач нон стоп савијен и чучи. Када се обере цвет, одвајају се латице од тучка и стављају да се суше.

Најскупљи на свету

Шафран је најскупљи зачин на свету јер је за производњу једног килограма потребно чак 150.000 цветова.

Име му потиче од персијских речи „Za-Faran“ што значи буди жут, због интензивно жуте боје која се добија из њега. Код нас се још зове и каћунак.

Верује се да је са Тибета донет у Кину, а званично се спомиње још пре четири хиљаде година у записима у којима је описано да лечи више од 90 болести.

– Суше се на посебним рамовима од свиле јер су врло нежни. Латице нисмо још користили али су јако мирисне и естетски лепе – каже овај први узгајивач шафрана код нас и наглашава да је њихов шафран добио сертификат о квалитету прве категорије из Француске, а то породично газдинство је контактирала и Катедра за хемију и биохемију са Пољопривредног факултета у Земуну.

Купци шафрана код нас су углавном ресторани, продавнице здраве хране, винарије које имају своје ресторани и појединци који користе зачин за сопствене потребе. Николићи кажу да ово није посао од кога може да се самостално живи али да као додатни извор прихода добро дође. Ове године очекују приход од око једног килограма.

Као и већина зачина шафран има многа лековита својства.

– У комбинацији са медом је веома здрав, а посебно је добар за дијабетичаре, те постоје идеје и планови у том смеру – заокружује причу Саша Николић.

Љупка Адамовић

Мост између епоха

У свету уметности, где се границе између прошлости и садашњости непрестано преплићу, настају дела која повезују векове. Такав вид уметности је и израда накита од старог есцајга, где у рукама вештог уметника „обичне“ кашике и виљушке добијају нови живот.

Наш саговорник, Михајло Јовановић, по образовању инжењер електротехнике, у пензији, а по души талентовани уметник, није само мајстор заната већ и чувар културе и традиције. Са сваким завојем метала Михајло као да преплиће векове причајући нам причу о времену када су ти предмети имали сасвим другачију функцију. Захваљујући њему они данас „живе“ други живот, чувајући у себи дух прошлих времена и преносећи поруку о трајану и љубави.

Како сте дошли на идеју да баш од есцајга правите накит?

– Случајно. Захваљујући старом, посребреном есцајгу који је моја мајка наследила од своје мајке и који је био у породици генерацијама. Памтим да смо га за славу износили, чистили, полирали. Средином седамдесетих мајка је купила нови прибор од обичног никлованог челика, лакши за одржавање, а мени дала стари да га, ако могу, искористим. Стајао је у радионици у дворишту сигурно годину дана док сам размишљао шта са њим. Инспирацију сам на крају пронашао у причи о човеку који од кашика и виљушката прави скулптуре. Одушевио сам се, а како сам имао само десетак комада тог прибора, недовољно за скулптуру, дошао сам на идеју да правим накит. Тако је све почело и ево траје више од 40 година.

А како сте научили ту необичну технику?

– Кад сам покушао да савијем прву виљушку, она је пукла. После тога сам се саветовао са пријатељем, машинским инжењером, који ми је објаснио да метал да би био савитљив мора да се отпусти, да се зажари. То је прилично сложен процес

Михајло Јовановић са скулптуром Мајка и дете

који захтева специјалне услове, тако да смо виљушке однели на Технолошки факултет. Тамо их загреју на 800 степени, до тачке црвеног усијања, и онда пребаце у посебан ливарски песак где затрпане стоје и хладе се три дана. Тек након тога метал буде погодан за рад.

Да ли се сећате првог комада накита који сте направили?

– Како да не! То је била наруквица у облику срца, што је за мене и данас можда најлепши облик. Свакако најлепши за даривање јер је то симбол љубави разумљив свима. Сећам се да сам ту прву виљушку савио око једног парчета дрвета, које је имитирало облик женске руке. Ту наруквицу сам поклатио супрузи Невенки, која је моја велика инспирација и помоћ. Морам признати да је значајан део накита настао управо на основу њених идеја и цртежа.

Где још проналазите инспирацију?

– Велики сам заљубљеник у море и воду. Двадесет година сам возио тркачки чамац, владам свим спортовима на води, а у међувремену сам стекао и звање капетана трговачке морнарице. Тако да није чудно што у мојим делима има много мотива везаних за море и воду (талас, риба, хоботница...). Генерално инспирацију налазим у природи, биљни и животињски мотиви доминирају у мојим комадима. Често те мотиве додатно оплеменим полудрагим камењем, Сваровски кристалима, мурано стаклом. Ипак, суштина је да се само мало измени првобитни облик, да виљушка остане виљушка, кашика кашика.

Како проналазите материјал за Ваше радове?

– Тешко, нарочито алпаку. Алпака је мешавина метала: бакра, никла, калаја, кадмијума, сребра, олова, од које се правио есцајг којим се служила грађанска класа. Има сјај и једно-

Привезак од кашике оплемењен полудрагим каменом

ставна је за одржавање, што је чини добрим избором, међутим има велику специфичну тежину – мало мању од олова, па је у време ратова тај прибор за јело често сакупљан, топљен и од њега се правила муниција. Зато је данас готово и нема. Оно што је преостало углавном завршава на отпаду и у контејнерима, па некад на буљваку пронађем понеки комад, неке добијем од пријатеља...

Да ли накит правите себи за душу или га и продајете?

– Уметност је пре свега моја велика љубав. Имам изразито јаку потребу да оно што осећам избацитим из себе кроз уметност. То је моја покретачка снага, док је материјална страна споредна. Продаја је углавном на изложбама и по препоруци (шири круг пријатеља и њихови пријатељи). Често добијам поруџбине да урадим комад накита као поклон некоме из иностранства. То ме посебно обрадује јер се са том наруквицом или привеском и делић српске културе пренесе у Аустрију, Француску, Русију, Аустралију, Мексико, Нови Зеланд. Иако сам најсрећнији кад мој накит краси лепу жену, постоје неки радови који нису на продају и део су наше приватне колекције. Ти комади имају своју историју, везани су за одређене тренутке живота и веома су ми драги.

За крај нам реците какви су Вам планови за будућност?

– Последњих година сам се пронашао у новом уметничком изразу – скулптури. Вајање ми омогућава да се изразим на један другачији начин, пружа ми већу слободу у погледу тема и материјала са којима се ради и тренутно је моја велика страст. Поред тога у плану су нове изложбе и дружења која су нам недостајала у периоду пандемије, али о томе ћу вас обавестити на време.

Драгана Лукић Лазовић

ЕВРОПСКИ ФЕСТИВАЛ ФОЛКЛОРНИХ ДРУЖИНА У БОСИЛЕГРАДУ

Богати обичаји и традиције

У Босилеграду је, од 27. јула до 2. августа, одржан Међународни фестивал фолклора на којем је учествовало 40 културно-уметничких друштава из Бугарске, Црне Горе, Северне Македоније, Турске, Украјине и Србије.

Традиционалну манифестацију „Босилеградско крајиште пева и игра“ организовали су локална самоуправа, Министарство културе и Национални савет бугарске националне мањине у Србији. Покровитељ 15. фолклорне светковине био је председник општине Босилеград, Владимир Захаријев.

Први човек локалне заједнице у Босилеграду навео је у поздравној беседи да је циљ одржавања седмодневног интернационалног фестивала очување бугарског етноса у Србији.

– Фестивал који се одржава од 2009. године промовише традиционалну културу и фолклор и јача везе међу народима Балкана и Европе. Он представља значајан догађај за сиромашну и неразвијену општину Босилеград. Традиционална манифестација шаље јасну поруку да општина Босилеград тежи мултикултурализму, разумевању и толеранцији. Светковина у нашем граду добро представља фолклорну уметност и другим културама пружа прилику за промоцију својих обичаја и културе. За интеркултуралну размену и повезивање различитих култура кроз песму и игру општина Босилеград постаје значајан културни и туристички центар у Пчињском округу. Фолклористи се ухватје једно за друго, изгубе се вере и

Седам дана фолклора и мултикултурализма у Босилеграду

нације. Изгуби се свака разлика, само њихова лепотиња и жеља да се докажу у колу – рекао је Владимир Захаријев.

Наглашено је и да манифестација „Босилеградско крајиште пева и игра“ спаја културне и фолклорне различитости, богатство традиције народа Балкана и Европе. У оквиру смотре одржана су такмичења у надигравању парова „кружна реница“, избор за мис и мистера, за најлепше ношње и надметање у кувању риблије чорбе. За најлепше фолклораше изабрани су Валерија Стоименов и Јулијан Тодоров из Босилеграда. Најлепша ношња била је из Косовског поморавља, а њу је представила Теодора Стаменковић из Косовске Каменице.

У припремању риблије чорбе „Босилеградски котлић“ најбоља у кулинарским вештинама била је гастрономска екипа „Свадбарски купус“ из Прекодолца код Владичиног Хана.

Део учесника манифестације 2. августа представио је програм и мештанима Горње Лисине, Извора и Бреснице, који славе хришћански празник Илинден.

С правом се може рећи да је више од две хиљаде учесника и десет хиљада посетилаца смотре разменило искуства, стекло нова пријатељства и седам дана уживало у богатом културном наслеђу земаља Европе.

Веселин Пешић

САБОР НА КАДИБОГАЗУ – НАЈВЕЋА ПРЕКОГРАНИЧНА МАНИФЕСТАЦИЈА

Дружење две вароши и два народа

Побратимљене општине – Књажевац из Србије и Белоградчик из Бугарске, годинама негују економску, културну и туристичку сарадњу. Дружење две вароши и два народа крунисано је Сабором на Кадибогазу, јединственом и највећом прекограничном манифестацијом на Балкану.

Овогодишњи Сабор је званично отпочео у петак, 19. јула, када је граница између две државе традиционално отворена (током трајања Сабора кретање посетилаца унутар ограниченог простора могуће је само уз личну карту) и трајао је до недеље, 21. јула. Венце су на споменик пријатељства српског и бугарског народа положили са српске стране заменица председника општине Марија Јеленковић

и помоћник председника општине Мишел Николић, а са бугарске стране председник општине Белоградчик Бојан Минков и председник Скупштине општине Ангел Георгијев.

У име општине Књажевац учесницима и посетиоцима обратила се заменица председника општине Марија Јеленковић, а Бојан Минков у име општине Белоградчик.

На десетине излагача и са српске и са бугарске стране представили су своје производе купцима и гостима Сабора. Посетиоци су уживали у доброј храни, али и у културним садржајима обе земље јер су општине Књажевац и Белоградчик организовале пригодан културно-уметнички програм. Специјални део програма био

Сабор на Кадибогазу окупи више десетина хиљада посетилаца

је концерт Биљане Јевтић и Александра Илића.

Сабор на Кадибогазу је привредна и културна манифестација на којој се приказује народно културно стваралаштво и привредна понуда насеља са обе стране границе.

Ивана Вуликић

Специјалитет на листи културног наслеђа

Почетком августа, на Спортском терену Пастириште, у Сврљигу, одржана је 18. Белмужијада, туристичко-привредна и културна манифестација која чува традицију и обичаје сврљишког поднебља.

У три саборска дана ову варошицу посетило је близу сто хиљада људи из земље и иностранства, из политичке, културне и економске сфере. Сви гости су пробали белмуж, купили неки сувенир и економска рачуница је позитивна. За време манифестације сира готово и да није било, јер је потрошен за спремање белмужа. Сви смештајни капацитети били су попуњени.

Белмуж, специјалитет пастира у овом крају, прави се вековима и преноси генерацијски. Осим доброг укуса, белмуж данас представља туристички бренд Сврљига и има своје место на туристичкој мапи Србије, а однедавно се налази на листи нематеријалног културног наслеђа Србије.

Овогодишњу манифестацију отворио је Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг, и подсетио на 18 година и пунолетство Белмужијаде. Сваке године манифестација се ширила новим идејама и дала је праве резултате. Милија Милетић, народни посланик и идејни творац манифестације,

Анастасија Милојковић најлепша пастирица

свима је пожелео леп провод и боравак у Сврљигу.

У такмичарским дисциплинама ангажовано је око хиљаду учесника, још толико у културном и играчком делу програма. Главно место имали су мајстори у справљању белмужа, 35 екипа из Србије. Горан Живић, вишеструки победник у справљању белмужа на овој манифестацији, сада председник жирија, рекао је да су Сврљижани стекли огромно искуство у прављењу белмужа, да готово свако домаћинство зна тај занат, те да мали број људи није чуо за белмуж.

По оцени жирија овогодишњи победник у припреми белмужа је екипа „Кумови“, друга у укупном пласману је МЗ Драјинац, а трећа екипа „Плеш Белоње“. Ове године први пут је награђена и најмлађа такми-

Најмлађа екипа у справљању белмужа

чарска екипа и то „Илија Милојковић“ из Лалинца код Сврљига, и најмлађи појединац – Илија Милојковић.

Сваке вечери одржавана су такмичења у кулинарству: најбоље колаче припремила је Славица Илић, слане и слатке пите Невена Жикић из Манојлице, а пецива жене из МЗ Лукавица. Најлепши штанд је поставило Удружење пензионера Сврљиг.

У великој конкуренцији изабрана је и најлепша пастирица – Анастасија Милојковић из Грбача код Сврљига. Најлепши пастир је Петар Марковић, а укупни победник у пастирским играма је екипа „Преконога један“.

На бини су се сва три дана смењивале игре и песме фолклорних ансамбала из земље и иностранства, а наступили су и познати естрадни уметници. Овогодишњу манифестацију организовао је Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг, под покровитељством општине Сврљиг и многобројних спонзора и донатора.

С. Ђорђевић

ЛАПЉЕ СЕЛО

Златне руке Косовке девојке

У организацији Удружења пословних жена „Авенија“ у Лапљем Селу, у околини Грачанице, поводом сеоске славе Света Петка одржана је XI манифестација „Златне руке Косовке девојке“. Председница овог удружења, Гордана Ђорић, ове године учинила је додатни напор да у веома тешким и неповољним условима, а уз подршку Канцеларије за Косово и Метохију, привременог органа општине Приштина и општине Грачаница, окупи велики број удружења која брину о очувању српске традиције, рукотворина и ста-

рих српских кулинарских рецепата.

Поред учесника удружења са Косова и Метохије и већег броја удружења из Војводине, централну и југозападну Србију на овој манифестацији представљало је Удружење „Клуб“ из Ужица и Етно уметнички клуб „Черенски“ из Баљевца на Ибру. Велико охрабрење одржавању овогодишњих „Златних руку Косовке девојке“ пружила је лично својим присуством и помоћница директора Канцеларије за КиМ, Светлана Миладинов.

У културно-уметничком програму учествовали су млади

Учесници XI „Златних руку Косовке девојке“ у Лапљем Селу код Грачанице

таленти изворне српске песме са Косова и Метохије, већ познати широм наше јужне покрајине, Србије и Републике Српске као „Царски гласови“. Овом приликом учесници манифестације посетили су манастир у Зочишту

где је црква посвећена Св. Козми и Дамјану после спаљивања у албанском погрому 1998. у потпуности обновљена после 2000. године и представља једно од најлепших српских светилишта на КиМ.

Миле Јаснић

ЈЕДИНСТВЕНЕ ПРИЧЕ ОБИЧНИХ ЉУДИ

За нови почетак нису важне године

Интернет и друштвене мреже, уз различите добре и лоше стране, пружају могућност да до нас дођу јединствене људска искуства из свих крајева света; да упознамо људе тако посебне и другачије, а уз то тако сличне свакоме од нас. Управо та сличност и универзалност шаље нам поруку да и било ко од нас може бар да проба да помери своје границе зарад бољег здравља, среће, испуњенијег живота.

Шездесетседмогодишња Американка Марлен Флауерс, познатија по надимку „фитнес бака“, један је од управо таквих примера који инспиришу. У њеној 58. години, након два тешка брака и операција због озбиљних здравствених проблема насталих услед поремећаја исхране, живот ове даме кренуо је у сасвим другачијем правцу. Прво је почела да вежба у кући, након што јој је млађи син показао снимке вежби, а затим је, после неког времена, кренула у теретану.

– Као и у случају већине људи који су тек почели да вежбају, колено ме је у почетку страшно болело, али након неколико недеља непрекидног јачања снаге, мој бол је нестао – изјавила је једном приликом.

Марлен је била истрајна и напредовала толико да је у 64. години учествовала у свом првом бодибилдинг такмичењу и освојила награду у својој категорији. Такође, са 66 година је постала најстарија спонзорисана спортисткиња у САД.

У току свог пута промене, постала је активна на друштвеним мрежама под именом „granny gins“, и сада је прати велики број људи (на Инстаграму има више од 1,7 милиона пратилаца). Кроз своје објаве пружа подршку и мотивацију људима широм света, поручујући да иако није лако, све се може постићи.

– Не можете очекивати да ће бити лако. Можете одабрати своје тешко. Промена је тешка. Тешко је трансформисати свој живот. Остати исти је тешко. Тешко је изаћи на крај са жаљењем. Пажљиво бирајте свој пут – поручила је Марлен Флауерс у једној од својих објава, присећајући се момената када је доспела до болнице и решила да нешто озбиљно промени у свом животу.

Њена изјава да без тешких времена кроз која је прошла, никада не би била ово што је сада, још једна је варијанта отржењујућих животних мудрости које поручују да тешкоће кроз које пролазимо треба да

Марлен Флауерс, „фитнес бака“

посматрамо као нешто што нас заправо оснажује.

Још једно несвакидашње искуство припада једној сасвим посебној, а опет сасвим обичној дами из Сао Паула (Бразил), чије је име Сетсуко Саито, сада познатој као фото-модел Роза Саито. Звучи невероватно, али 73-годишња Роза је манекенством почела да се бави у својој 69. години, и још један је од сјајних примера рушења стереотипа.

Пре него што је постала модел, Роза је прошла кроз бројне животне изазове и губитке. Са 22 године је постала једини неговатељ болесне мајке, а након смрти супруга, са којим је 20 година била у браку, остала је сама са троје деце.

Одувек је била заљубљеник у природне лекове и биљну медицину и сматра да је то највише помогло њеном изгледу. Као најважније Роза ипак истиче да је суштина лепоте у томе да човек буде у складу са собом и да брине о својим мислима и духовности.

Талентована Роза одувек је мислила да ће се бавити нечим креативним. Према њеним речима, док није напунила 67 година нико није коментарисао њен изглед, а онда су људи одједном почели да је примећују. Током те године, три пута су јој пришли фотографи и агенти за кастинг на улицама њеног родног града, говорећи да би требало да размисли да постане модел. Она је испрва одбијала ове похвалне предлоге, али се након неколико месеци размисљања предомислила.

– Било је веома чудно, али када сам примећена схватила сам да још увек могу да постигнем нешто за себе у овој фази свог

Манекенка Роза Саито

живота. Подигла сам троје деце и сада сам желела да видим шта могу да урадим сама. Ако не сада, онда не бих никада – објашњава Роза Саито.

Она је контактирала једну од модних агенција, одмах је додата на њихов списак и послата на кастинге. Међутим, није све ишло тако глатко док није добила први посао. У наредних годину дана ишла је на десетине кастинга и била рутински одбијана, без много објашњења, али она је решила да сва та искуства посматра као прилику за вежбање и учење свега што је битно у манекенском послу. Тако је у 69. години добила свој први посао модела за један бразилски козметички бренд.

Роза се и даље активно бави моделингом, у међувремену је била модел за брендове одеће, козметичке брендове и часописе, а њен врхунац било је учешће на Недељи моде у Сао Паулу 2022. године, када је била један од најстаријих модела на модној писти.

Роза Саито постала је узор и мотивација млађим манекенкама, а њено присуство у свету моде у овим годинама шаље важну поруку – да се може остарити без страха.

Иако се може рећи да су приче попут ових реткост, оне, посебно са главним актерима који су сасвим обични људи који пролазе кроз разне животне тешкоће и кризе, заиста могу да служе као инспирација свима, и младима и старијима, и да нас погурају да се одважимо у померању граница, да истрајемо у неком свом циљу, какав год он био. Јер како и доказују – заиста је могуће.

Весна Кадић Станковић

Топла привлачност Шпаније

Сваки дан хиљаде запослених заувек искључује своје пословне рачунаре, одлаже кутије са алатом или затвара своје бизниси да би почели да уживају у заслуженој пензији. Како улазимо у „златне“ године, вредност слободног времена расте, као и жеља да га што квалитетније искористимо. Један од растућих трендова у том смислу у свету је одлука да се пензионерски дани проведу у иностранству, не само неколи-

ове године је, међу 65 земаља широм света, на убедљиво прво место истакла Шпанију.

А овај рај на Медитерану, где сунце сија триста дана у години док сува и топла клима ублажава астму и артритис, није на то место стигао само захваљујући изузетној локацији и опуштеном начину живота. Шпанија може да се похвали богатим културним наслеђем, развијеном економијом уз јевтиније трошкове живота (у поређењу

Многи старији који се одлуче за Шпанију најрадије се, разумљиво, настављају у обалним областима Коста дел Сол, Коста Брава и Коста Бланка. Аликанте, лучки град у регији Коста Бланка, има највећи удео страних становника међу онима који су у старосној доби за пензију. У овој, иначе најомиљенијој дестинацији за пензионисане британске исељенике, од око 420.000 људи старијих од 65 година, скоро 104.000 је рође-

модела услуга, транспорта и јавних простора са циљем да омогући достојанствено старење у приступачном и пријатном окружењу. Старији чине једну од највећих, најдинамичнијих и најразноврснијих група у граду, а Градско веће је још 2009. године започело пројекат „Барселона, град прилагођен узрасту“, иницијативу коју промовише Светска здравствена организација ради подстицања здравља и благостања старијих. Овај пројекат је успео да покрије све сфере живота у граду: друштвено и грађанско учешће; мобилност и транспорт, приступачност и коришћење јавних и приватних простора; становање; социјалне и здравствене услуге, и модел међусобне подршке и помоћи; поштовање, једнакост и услове за укључивање и комуникацију.

Осим што је једна од најпопуларнијих дестинација за странце у пензији, Шпанија има и властиту растућу популацију старијих особа: од 47 милиона становника више од 20 одсто сада је старије од 65 година. И очекивани животни век је у сталном порасту – тренутно износи 84 године, што је шести највећи очекивани животни век у свету. Добра вест је и да многи старији, захваљујући поменутом квалитету здравственог система, уживају у високом нивоу доброг здравља, чак до 72,1 године, а занимљиво је и да сиромаштво старијих има ниже стопе од нивоа сиромаштва за укупну популацију.

Јасно је да се модели бриге о старијима у Шпанији брзо развијају, са нагласком на услуге и системе подршке и заједници, као и свеобухватне програме социјалне и здравствене заштите. Тај кључни и не тако чест приступ, који се фокусира на достојанство и независност, позиционира Шпанију не само као одличну дестинацију, већ и као водећи пример у подршци старијима у Европи.

М. Јовановић

ко месеци годишње већ и трајним пресељењем.

Највећа мотивација за такву одлуку је жеља да се ужива, наравно у складу са могућностима, у најбољем моделу за живот за старије особе: у топлој клими, уз море и уз квалитетну здравствену негу.

На бројним листама земаља, рангираним према различитим факторима, као што су трошкови живота, проценат становништва старијег од 65 година, цене некретнина и очекивани животни век, Шпанија је увек у врху најбољих места за пензионисање. И глобална саветодавна фирма Global Citizen Solutions, која креира листу најбољих држава за пензионерски живот,

са многим западноевропским земљама), блажим опцијама за визе и врло важним преимућством – одличном здравственом заштитом. Уз специјализоване животне заједнице за старије које укључују базен, теретану и разне клубове у којима корисник може све – од картања до играња танга – овде је страним старијим становницима омогућено да воде квалитетан живот са приступачним трошковима. Оваква места, кажу корисници, нуде савршен спој независности и подршке: подстичу самосталан живот, али је помоћ увек при руци; обезбеђују мир али и бројна дешавања па је лако стећи пријатеље и остати активан.

но ван Шпаније, што значи да је сваки четврти старији становник у граду странац.

Регија Коста дел Сол друга је после Аликантеа са највећим уделом страних становника у старосној доби за пензију у Шпанији. Према последњим подацима шпанског Националног института за статистику, сваки пети становник старији од 65 година који живи у Малаги рођен је у иностранству. У овој регији бројне су заједнице Немаца, Британаца и становника нордијских земаља свих узраста, али пре свега оних који су завршили свој радни век.

Да не изоставимо ни Барселону, град који има дугу традицију изградње сопственог

ШИРОКО ПОЉЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДСЕДНИЦЕ ЗЕМУНСКИХ ПЕНЗИОНЕРА

Пише књиге и едукује

Председница Удружења пензионера општине Земун, Биљана Кордић, активна је на више поља. Поред свакодневних активности везаних за рад Удружења, бави се писањем и недавно је изашао из штампе њен роман намењен тинејџерима о борби са крадљивцима птица у Србији. Као саобраћајни инжењер у пензији, дуги низ година има добру сарадњу са Агенцијом за безбедност саобраћаја. У оквиру те сарадње, често гостује по Србији и говори на трибинама које се баве безбедношћу најстаријих у саобраћају.

– Старији део становништва врло често прецењује своје могућности, слабије чују и виде, немају добре рефлексе и лошија је координација покрета. То са годинама иде лагано, те промене не примећујемо и схватимо најчешће касно. Према подацима у Београду, међу страдалим пешацима више од 50 одсто су старији од 65 година. У циљу едукације и упознавања са опасностима које вребају најстарије у саобраћају, колега Дејан Милановић и ја обилазимо градове и удружења пензионера и на предавањима организујемо квизове у познавању саобраћајних прописа. Такмичећи се између себе пен-

Биљана Кордић у удружењима пензионера држи предавања о опасностима за најстарије у саобраћају

зионери обнављају заборављено „градиво“. Кости старијих су крхке и повреде теже зацељују, опоравак дуже траје и дешава се да остану трајне последице – каже Биљана Кордић и напомиње да се довољно не освешћујемо и најчешће лаконски мислимо да се незгоде догађају другима.

Биљана се такође бави и питањима безбедног транспорта деце у аутомобилима и обавља периодично едукацију младих мајки и очева по питању безбедности деце у саобраћају. Нарочито скреће пажњу на

значај коришћења дечијих ауто седишта.

– Ја сам бака унуку који не живи у Србији и купила сам му дечије ауто седиште. Доследна сам у том смислу и често сам у прилици да видим младе мајке које држе у наручју малу децу мислећи да су тако сигурни у вожњи. Као саобраћајни инжењер по струци, држећи се Њутновог закона, могу да кажем да приликом чеоног судара, мајку од рецимо 50 килограма тежине сила инерције убрзава 20 пута и она делује на дете масом од чак једне тоне и ту нема спа-

са – упозорава Биљана Кордић и напомиње да у колима не треба држати тешке и чврсте предмете (кишобрани и сл.) који при нагом кочењу или удару могу постати пројектили и повредити путнике.

Велике летње врућине потенцијална су опасност за све учеснике у саобраћају, дакле и за старије, па – како се понашати?

– Уколико се одлуче да аутомоду на годишњи одмор, старији и сви остали возачи требало би да се придржавају одређених упутстава. Мој савет је да свака два сата праве паузе од око пола сата, да се освеже водом, прошетају, да не буду укочени. Уколико у колима возе унукад, морају наћи начина да их анимирају, не дати им у руке мобилни телефон... У колима треба да владају повољни микроклиматски услови, односно да не буде велика разлика у температури унутар и ван возила. На пут треба кренути у раним јутарњим сатима, нико не возити ноћу. Треба бити обазрив и одговоран према себи и другима – истиче председница Удружења пензионера општине Земун и наводи да увек код себе има малу пумпицу са водом да се расхлади док се вози јавним превозом.

Милан Ашковић

САРАДЊА ПЕНЗИОНЕРА КАЊИЖЕ И ОРОШХАЗЕ (МАЂАРСКА)

Пријатељске везе и дружења комшија

Општинско удружење пензионера Кањижа већ годинама успешно сарађује са Удружењем пензионера Орошхазе из Мађарске. Сарадња је започела пре седам година и била прекинута у време пандемије короне, па је настављена. У оквиру ове сарадње пензионери из Кањиже и Орошхазе заједнички су били у тродневној посети региону Срема.

Председници удружења Иштван Балинт (Кањижа) и

Золтан Хортобађи (Орошхазе) кажу да је сарадња веома корисна, подстакнута ранијим пословним и пријатељским везама комшија из суседних држава, а одвија се кроз међусобне посете пригодним приликама, размену искустава и кроз дружења. На иницијативу из Орошхазе, да се ближе упознају са приликама у Војводини, претходних година организоване су посете регионима Баната и Бачке, а у

овој тродневној посети Срему пензионери су посетили више места.

Нису занемарљиве ни историјске везе. У Земуну пензионери су посетили стари део града, кулу Гардош и споменик Јанку Сибињанину, Јаношу Хуњадију (1387-1456), који се налази крај Дунава на Кеју ослобођења. На споменик Сибињанину (Хуњадију), који је подигнут пре пет година, на годишњицу битке за Београд која је вођена 1456.

Положен венац на споменик Јанку Сибињанину (Јаношу Хуњадију) у Земуну

године против Турака, положен је венац. Хуњади је био отац Матије Корвина, једног

Музика без граница, плесачи без година

Сомборци и њихови гости умеју да се веселе

Градско удружење пензионера Сомбор 26. јула обележило је 77 година постојања. Тим поводом одржана је прослава у свечаној сали „Галеа“, уз разноврстан културно-уметнички, плесни и музички програм, који су ове године улепшали сомборски извођачи: КУД „Сомбор“, ученице Музичке школе „Петар Коњовић“, Плесни клуб „Ронда“, те вокална солисткиња Анастасија Сандић, студент Академије уметности у Новом Саду.

Добродошлицу гостима најпре је пожелела председница ГУП Сомбор Ирена Живановић, док је у име локалне самоуправе бројне представнике удружења пензионера из Србије, Републике Српске и Хрватске поздравио заменик градоначелника Милан Стакић, пожелевши им пријатно дружење и пуно здравља. Честитке са жељама за даљи успешан рад је, у име кровних организација Србије и Војводине, сомборском удружењу пожелела Мирјана Тресканица, председница ГУП Сремска Митровица и потпредседница Савеза пензионера Војводине и Савеза пензионера Србије.

Нису им страни ни латино ритмови

Како је програм почео са много песме, музике и плеса, тако се након ручка наставио у још жешћем ритму када је близу 200 пензионера освојило подијум пркосећи годинама, трудећи се да ухвате сваки корак и сваки ритам музике која је обележила њихову младост. Уз традиционална кола и музику народа и народности некадашње „Југе“, ови времешни плесачи су једнако добро хватали и ритмове самбе, румбе, твиста, рокенрола и осталих интернационалних плесова, као да године нису никоме биле важне: они су их тог последњег петка месеца јула једноставно заборавили.

Ко зна по који пут је доказано да музика спаса људе. Тако су и на овом скупу склопљена нова познанства уз жељу да се тај ланац не прекине, те да се настави традиција одлазака једних код других у госте и на веселја. За људе трећег доба то је најбољи начин за ширење круга пријатеља и осећања заједништва и припадности.

Иванка Огњанов

Активни и успешни

Градско удружење пензионера основано је 1947. године и до данас је кроз његову евиденцију прошло близу 23.000 регистрованих чланова. Са тренутних 4.000 уписаних чланова ово удружење спада у ред не само најстаријих, него и најбројнијих у Западнобачком округу.

У склопу редовних активности руководство се стара да члановима олакша набавку огрева и хране, организује излете, летовања, боравак у бањама преко ваучера, а у сарадњи са Фондом ПИО и бесплатан одлазак у бање. Код обележавања значајних датума организују се приредбе и мини сајмови, а у просторијама друштва чести су и бесплатни здравствени прегледи, едукативне радионице и занимљиве презентације.

У Удружењу делује неколико секција: хорска, спортска, ликовна, литерарна, однедавно и секција за ручне радове, док је у разматрању оснивање музичке секције добрих вокала и инструменталиста.

Дугогодишња сарадња са бројним установама, удружењима, органима и организацијама, службама и јавним сектором, допринели су стабилном и успешном пословању кроз све ове године прегорног рада на omasовљењу и помагању чланства.

од најпознатијих мађарских краљева.

Група од 40 пензионера из Кањиже и Орошхазе посетила је и насеље Марадик, у општини Инђија, где живе припадници мађарске мањине, а домаћин им је био свештеник Реформатске цркве Данијел Халас. У насељу Шатринци, у општини Ириг, госте је дочекала Маргита Бирини. Домаћинима из Марадика и Шатринаца председник Општинског удружења

Пензионери из Кањиже и Орошхазе у Борковцу

Кањиже Иштван Балинт уручио је поклоне локалне самоуправе – општине Кањижа.

Пензионери из Кањиже и Орошхазе су приликом посете Срему боравили у хотелу Бор-

ковац, познатом излетишту крај Руме. У овом сремском граду домаћин им је била председница Општинског удружења пензионера Наташа Дражић, а гости су се упознали са активностима пензионера у Руми и посетили Градску библиотеку „Атанасије Стојковић“ и Градску кућу. На повратку из Срема, заједнички ручак и забаву у свом дому је приредило месно Удружење пензионера Мартоноша, где је госте поздравила секретар Удружења Жинка Рожа.

Текст и фото:
М. Митровић

СУРДУЛИЦА

Планинари на крову Власине

Више од 80 представника планинарских удружења из Северне Македоније, Бугарске и Србије освојило је крајем јула највише врхове планине Варденик, највише планине која окружује Власинско језеро.

Учесници успона „Власина 2024“ из Ниша, Предејана, Сурдулице, Босилеграда, Владичиног Хана, Врања и суседних држава развили су заставе на врховима Велики Стрешер (1.876 метара), Мали Стрешер (1.757), Паћин врх (1.727) и Обршина (1.734).

Традиционалну акцију, која се одржава од 2014. године, организовао је Скијашко-планинарски клуб „Власина“ из Сурдулице. Траса успона у оба правца била је дугачка 16 километара, а акција је завршена у Топлом Долу у 18.30 сати. **В. П.**

БЕЛА ПАЛАНКА

Пензионери на Данима банице

Од 9. до 11. августа у Белој Паланци одржани су, по 18. пут, Дани Банице. Позната гастрономска манифестација, све боља и посећенија, ове године је забележила рекордан број посетилаца и учесника и, по општој оцени, била најуспешнија до сада.

Пензионери из Удружења „Курило“ били су, као и ранијих година, запажени учесници на Данима банице.

– Месили смо баницу, бавили се старим занатима и посећивали концерте. Примили смо и многобројне госте из разних удружења широм Србије, из Лесковца, Димитровграда, Бабушнице, Ниша, Власотинца, Алексинца и Београда – наводи председник Удружења пензионера „Курило“, Марин Стојадиновић.

Он истиче да се чланови удружења већ увелико спремају и за Преображењске дане, када је у Белој Паланци и један од већих вашара. **М. С.**

АЛЕКСИНАЦ

Испоручено више од 160 тона огрева

Пензионери са подручја општине Алексинац и ове године су имали прилику да набаве огрев по повољним ценама, уз могућност отплате у више месечних рата и испоруку на кућну адресу.

До 1. јула пензионери су могли да уговоре испоруку угља „читлука“ из сокобањског рудника „Соко“ и огревног дрвета. Цена за тону угља износила је 19.300 динара, уз минималну куповину две тоне, док је цена огревног дрвета, храста или цера, била 8.700 динара за два кубна метра. Уговарање угља „пљевља“ трајало је до 31. јула, са ценом од 20.500 динара по тони, уз минималну количину од две тоне. Пензионери Фонда ПИО могли су да плате овај угаљ и путем административне забране.

– Посредством нашег удружења прошле године смо за пензионере обезбедили 270 тона угља, док је ове године количина нешто мања – 80 тона „читлука“ и око 80 тона угља „пљевља“. Око 90 одсто наручених количина је већ испоручено. „Пљевља“ се још увек може поручити на две рате. Када је реч о огревном дрвету, уговорено је и испоручено 40 кубика храстовог дрвета – каже Слободан Вучковић, председник Удружења пензионера општине Алексинац, истичући да су чланови задовољни условима за набавку и испоруку огрева. **С. И.**

НИШ

Градоначелник примио пензионере ЕИ

Новоизабрани градоначелник Ниша, Драгослав Павловић, објавио је на друштвеним мрежама да је имао састанак са пензионерима који су некада радили у Електронској индустрији Ниш.

Павловић није навео о чему је конкретно било речи на састанку, нити друге детаље овог разговора. Истакао је само да му је на састанку помогао „чувени нотес“.

На пријему пензионера који су радили у Електронској индустрији велику помоћ ми је пружио мој чувени нотес. Да видимо који од наведених проблема можемо да решимо и штиклирамо у нотесу, наводи се у објави новог градоначелника Ниша. **Љ. Г.**

СИЈАРИНСКА БАЊА

Традиционално летње сусретање

Око 120 чланова месних одбора лесковачког Удружења пензионера из 108 месних заједница 26. јула дружило се са вршњацима у Сијаринској бањи. Традиционално сваке године, између верских празника Св. Архангела Гаврила и Св. Илије, Удружење пензионера Лесковац, односно „Клуб пријатеља“ овог удружења, организује целодневно дружење са колегама из Медвеђе и Лебана, а овом приликом су им се придружиле и пензионери из Грачанице и Лапљег Села.

Сијаринска бања у ове вреле летње дане прави је магнет за туристе из Србије и околних држава, а представнике „Клуба пријатеља“ и осталих удружења затекли смо у дружењу и договору око заједничких активности током ове године. **Т. С.**

ШАБАЦ

Ликовна колонија у Липолисту

Градска организација инвалида рада и инвалидских пензионера Шабац организовала је, 19. и 20. јула, Ликовну колонију у Етно домаћинству и галерији „Топаловић“.

На колонији, коју су финансијски подржали Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и уметничка удружења из мачванског региона, учествовало је девет уметника и уметница: Слободан Топаловић, Милан Ђукић, Стојан Аничич-Оки, Светлана Врачарић Ивантић, Оливера Обреновић, Валентина Палежевић, Миодраг Гашић-Гале, Милан Ђукић и 12-годишњи Павле Теофиловић.

Након упознавања, поделе платна за сликање, боја и четкица, све учеснике је поздравила и представила Мирослава Савковић, председница ГОИР и ИП Шабац. У име етно домаћинства и као најстарији члан сликарске колоније обратио се Слободан Топаловић, пожелевши успешан рад и да се сви осећају као код своје куће.

У добром расположењу и прелепом етно амбијенту створене су дивне слике које сведоче о непролазности културне баштине Мачве. Све урађене слике биће урамљене и приказане на изложби од 3. до 5. децембра, у оквиру обележавања Међународног дана особа са инвалидитетом. **М. С.**

СВРЉИГ

Најбољи штанд Удружења пензионера

Удружење пензионера Сврљиг на 18. Белмужијади угостило је колеге из суседних општина, округа и пословне пријатеље са којима остварује добру сарадњу. Гости су посетили штанд сврљишких пензионера, послужили се белмужом и осталим специјалитетима тог краја. По традицији је штанд Удружења пензионера лепо уређен одевним предметима и рукотворинама, па је заслужено освојио прво место на овогодишњој манифестацији.

Пензионери су се такмичили у справљању белмужа и пастирским играма. У прављењу белмужа одмерили су снагу у финалу, а у надвлачењу конопца пензионерке су освојиле друго место.

Председник Удружења пензионера Сврљиг, Славиша Матејић, каже да је задовољан наступом колега на сабору, као и виђењем са пензионерима из разних крајева. Свима је уприличена добродошлица и сви су били део манифестације. **С. Ђ.**

Братимљење два удружења

На пригодној свечаности 8. августа, после вишегодишње сарадње, дошло је до братимљења удружења пензионера Сврљиг и Сурдулица. Братски колач на свечаности

пресекли су Славиша Матејић, председник Удружења пензионера Сврљиг, и Слободан Анђелковић, председник Удружења пензионера Сурдулица.

И један и други председник били су задовољни. Матејић је изјавио да је срећан што се братимљење догодило на дан Удружења пензионера Сврљиг и да отвара многе путеве заједничке сарадње. Слободан Анђелковић је пожелио срећу свим пензионерима и да братство дуго траје и наставе га и будућа поколења. После церемоније дружење је настављено музиком и игром.

Прослави су присуствовали пензионери из више општинских удружења Нишавског, Пиротског, Зајечарског, Јабланичког и Топличког округа. **С. Ђ.**

СЕДНИЦА ИО УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА БАЈИНА БАШТА

Успешан рад комисија

Удружење пензионера Бајина Башта, на челу са председником Недељком Ракићем, труди се да одржи висок рејтинг који има у Србији када су у питању активности. На последњој седници Извршног одбора, одржаној половином јула, председници комисија изнели су податке о активностима између две седнице.

– Најпре смо спровели конкурс за упућивање корисника на рехабилитацију у бање преко Фонда ПИО. Пријавило се 280 пензионера, а могућност бесплатног опоравка добило је њих 93 из општине Бајина Башта. После тога имали смо спровођење конкурса за пакете солидарне помоћи. На конкурс се јавило 526 пензионера, а 326 је добило пакете. Захваљујући активности председника Удружења Ракића, локална самоуправа је, преко Црвеног крста, омогућила набавку још

Са седнице Извршног одбора бајинобаштанског Удружења пензионера

200 пакета, па су и ове године пакете добили сви који су се јавили на конкурс уз претходно испуњене услове – рекла је председница Комисије за пензионерски стандард и солидарну помоћ, Славица Кордић.

Председник Комисије за друштвене активности и туризам,

Мићо Стаменић, укратко је набројао све шта се радило на том пољу.

– Имали смо пет одлазака на дружење са колегама из других места. Били смо у Сребреници, Ариљу, Чачку, Братунцу и Руми. Укупно је ишло 130 наших чланова – казао је Стаменић.

Спасоје Илић, председник Комисије за спорт и рекреацију и потпредседник бајинобаштанског Удружења пензионера, информисао је да је у Братунцу, у оквиру Дринског купа, освојено прво место у кошарци а четврто у фудбалу. Илић је навео да су учествовали и на такмичењу у шаху у Братунцу, као и на општинском шаховском првенству за пензионере.

Председник Удружења Недељко Ракић известио је Извршни одбор о још неким активностима.

– Отплатили смо наше учешће у покривању крова на згради у којој је Удружење. Почели смо са набавком дрва за пензионере, дрва су добила два наша члана. За 26 чланова наручили смо пакете са сухомеснатим производима. Радићемо и на обезбеђењу зимнице – поручио је Ракић.

М. Андрић

НЕЗАБОРАВНА ЕКСКУРЗИЈА ПЕНЗИОНЕРА ВРАЊСКЕ „ЂЕРЕНКЕ”

Дружење за бољи квалитет живота

Потврђује се и ове године да су посете историјским, културним, туристичким и бањским местима у Србији у врху листе активности врањског Удружења пензионера „Ђеренка” које окупља 558 чланова.

Дуго ће се 50 припадника пензионерске дружине „Ђеренка” сећати екскурзије у Сијаринску бању, Лесковац и Лебана.

– Програмом рада предвиђено је да ове године организујемо шест једнодневних посета значајним местима српске историје, културе и туризма. Иза нас су остале три једнодневне екскурзије. Удружење са 1.500 динара од годишње чланарине дотира трошкове боравка сваког нашег члана на екскурзијама. Поносимо се што пензионери „Ђеренке” на овим излетима уживају, друже се и тако побољшавају свој квалитет живота – рекао је председник

Пензионери „Ђеренке” уживају на сваком излету

ове пензионерске организације, Томислав Стојановић.

Председник Извршног одбора „Ђеренке”, Бора Додић, истиче да су најстарији Врањанци импресионирани оним што су видели и доживели у природном лечилишту у Сијаринској бањи.

– У Заводу за специјализовану рехабилитацију „Гејзер”, у којем се примењују различити облици терапије, видели смо 18 минералних извора. Нашу пажњу највише су привукли

атрактивни гејзери топле воде, ретки у Србији – навео је Додић.

Према речима секретара врањског Удружења „Ђеренка”, Славке Крстић, учеснике једнодневне екскурзије одушевио је Царичин град, позноантички локалитет из шестог века, који се налази у близини Лебана.

– Импресионирани смо сазнањем да је град код Лебана, задужбина цара Јустинијана, био један од највећих и најважнијих административно-управних и

црквених центара византијске власти на Балкану. Још нам је речено да је рановизантијски споменик културе на стеновитом платоу био опасан моћним бедемима. Мада је Царичин град представљао веома јако војно утврђење на Балкану, „живео” је свега 80 година. Срушен је у седмом веку под налетом Авара и Словена – истакла је секретар ове пензионерске дружине Славка Крстић.

Припадници Удружења пензионера „Ђеренка” потом су посетили и разгледали Лесковац, административни, привредни и културни центар Јабланичког округа. У Градском парку у Лесковцу ветерани рада из Врања били су на ходочашћу славном српском певачу Томи Здравковићу, који је заувек склопио очи крајем септембра 1991. године.

Веселин Пешић

Како се рачуна посебан стаж

? А. Т., Чачак: Један наш запослени има три године и двадесет шест дана ратног стажа оствареног у периоду од 3. 8. 1991. до 28. 8. 1994. године. Да ли се и како тај стаж урачунава у радни стаж?

Одговор: Лицу које је као припадник оружаних снага Југославије учествовало у оружаним акцијама после 17. августа 1990. године време проведено у тим акцијама, као и време проведено у заробљеништву, и време проведено на лечењу и медицинској рехабилитацији услед болести или повреда задобијених у оружаним акцијама и заробљени-

штву, рачуна се у посебан стаж. Овај стаж није исто што и стаж осигурања јер није остварен радом и за тај период нису плаћени доприноси за ПИО. Посебан стаж по основу учешћа у рату се не рачуна за услов за остваривање права на пензију, али улази у пензијски стаж, тј. у укупно остварен стаж када се обрачунава износ пензије и има утицаја на висину пензије.

Ретроактивна одјава запосленог

? П. Б., Бечмен: Имам приватну фирму и нисмо на време одјавили једног радника зато што нам је запослени овлашћен за послове пријаве и одјаве са осигурања био на боловању. Коју процедуру је сада потребно спровести да би бившег радника одјавили са осигурања.

Одговор: Када послодавац не поднесе пријаву (или одјаву) у законском року дужан је да поднесе Захтев за утврђивање својства осигураника. Уз попуњен образац захтева треба доставити решење о престанку радног односа, очитану личну карту особе која се одјављује, М образац и изјаву о разлозима кашњења. Филијала у поступку по овом захтеву доноси реше-

ње о престанку осигурања, а након правоснажности решења уноси податке, тј. одјаву у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања.

Захтев са наведеним документима се може поднети на шалтеру филијале, електронски преко сервиса е-Шалтер на сајту Фонда ПИО – www.pio.rs или препорученом поштом.

Исплата пензије на рачун дома за старе

? Л. Ц., Крњево: Мој отац је смештен у установу за стара лица. Да ли може аутоматски његова пензија да се исплаћује на рачун дома, а разлику у цени ћемо ми деца да доплаћујемо.

Одговор: Ако је пензионер смештен у дом за стара лица, без обзира да ли је у питању државни или приватни дом, или одлучи да тамо оде, Фонд може на рачун те установе да уплаћује пензију, при чему не постоје никакви трошкови исплате. Уз Захтев за исплату на територији Републике Србије, треба да се достави решење о смештају у установу са инструкцијом о уплатном рачуну или уговор о

смештају у дом за стара лица. Уколико је кориснику Фонд вршио исплату пензије на текући рачун код банке, потребно је да уз Захтев достави и потврду банке о сагласности са променом начина исплате пензија.

Документацију Фонду може доставити и установа уз сагласност пензионера. На исти рачун Фонд уплаћује и накнаду за помоћ и негу другог лица, ако пензионер има то право.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Увећани додатак за помоћ и негу другог лица

? В. Ч., Рача: Како може да се добије увећани додатак за туђу негу и помоћ и коме треба да се обратим? Мојој мајци Фонд ПИО исплаћује накнаду за туђу помоћ и негу, али је њено стање све лошије па мислим да има право и на увећани додатак.

Одговор: Законом о социјалној заштити предвиђено је да право на увећани додатак за помоћ и негу остварују лица која имају утврђено телесно оштећење 100 одсто по једном основу, лица која имају органички трајни поремећај неуролошког и психичког типа, као и лица код којих је утврђена потреба за помоћи и негом и која имају више оштећења, с тим да ниво оштећења износи више од 70 одсто по најмање два основа.

Захтев за увећани додатак за помоћ и негу другог лица подноси се надлежном центру за социјални рад са приложеном копијом решења Фонда ПИО о

оствареном праву на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, уз очитану личну карту и медицинску документацију новијег датума.

Центар ће захтев са пратећом документацијом проследити надлежној лекарској комисији у Фонду ради вештачења телесног оштећења. Када се обави вештачење, лекарска комисија ће Центру да достави своју Оцену, налаз и мишљење. На основу тог налаза, у коме је наведено да ли постоји телесно оштећење код подносиоца захтева и у ком проценту, Центар за социјални рад доноси решење и врши исплату накнаде уколико је признато право.

Исплата заостале пензије после оставинског поступка

? К. М., Сента: Који је законски рок за неисплаћени износ пензије по смрти пензионера, јер наш оставински поступак дуго траје и не знам када ће се завршити. Пошто се ради о новчаним потраживањима, да ли постоји неки рок?

Одговор: Не постоји рок за исплату неисплаћеног износа пензије по смрти корисника. По окончању оставинске расправе, потребно је доставити оставинско решење служби исплате пензија у филијали Фонда која је вршила исплату пензије, копију личне карте лица коме ће се извршити исплата доспелих неисплаћених пензија и податке о рачуну за уплату. Да би се исплата реализовала неопходно је да у решењу о наслеђивању

буде прецизно наведен наследник (уколико се решењем утврди да има више наследника) и тачан износ неисплаћених пензија. Потврду о износу неисплаћених пензија странка може добити у филијали уз своју личну карту на увид, извод из матичне књиге умрлих и чек од пензије умрлог корисника. Уколико се захтев са наведеним документима достави поштом, потврда ће бити упућена на адресу наведену у захтеву.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМА- НОВИЋ	АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ	ПЕРУАН. ОПЕРСКА ПЕВАЧИЦА	СВЕТА ЊИГА МУСЛИМАНА	АРХИТЕКТО- НСКО ТЕХНИЧКА ШКОЛА								
ТИХОМИР ОД МИЉА	▼											
ОМОТАЧ												
КОРАЧНИЦА												
КРАЉЕВИНА САУДИЈСКА АРАБИЈА				РИМСКА БОГИЊА ЗОРЕ								
СЛОВО СТАРИХ ГЕРМАНА												
ПАМЕТ			ОЗНАКА ЗА УРАНИЈУМ ПРИРУЧ- НИК ЗА РАДНИ ПРОСТОР	СТИЛАВ ЗА ПРЕВОЗ ПР- ЕКО РЕКЕ					ДРУГ ПО ЗАНИМАЊУ	ПОТОП- ЉЕНО ОСТРВО У ДУНАВУ	ТЕКСТИЛ- НА ИНДУ- СТРИЈА ЗЕМУН	РУМУНСКИ ТЕНИСЕР
ЗАСУТИ ПРСКАЊЕМ												
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВРСТА ГМИЗАВЦА БИЛИОНИ- ТИ ДЕО ФАРАДА											
МЕТАР		МЕСТО ГДЕ СЕ МОЖЕ ПРЕЋИ (МН.) НЕМЦИ (ПОГРД.)										
УЗВИК ЗА ТЕРАЊЕ ЖИВИНЕ			АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ, БОЛДВИН МУЗИЧКА ЛЕСТВИЦА				ЈОД МЕСТО ПОД КРУШЕВЦА					
КАРДИО- ВАСКУЛ. СИСТЕМ			ТРОПСКЕ БИЉКЕ ЛЕКОВИТИ НАПИТАК									
ГРОБНЕ ЈАМЕ			ЈУНАК ИЗ СТРИПА, ФОРД ГНОЈНИ ПЛИКОВИ НА КОЖИ									
КОПНО УЗ ВОДУ (МН.)				УЖИЧАНИН АЛАТКА ЗА СЕЧЕЊЕ								
НЕМАЧКИ КОМПО- ЗИТОР МЕНДЕЛСОН					ВРХОВНИ СУД КОНЧИТИ							
АМПЕР		НАГЛАСАК ЈЕДАН (ИТАЛ.)										
РУМА			ОРУЂЕ ДРВОСЕЧЕ РУБИДИЈУМ									
ФРАНЦ. СЛИКАР												
ДОБРО- ЉУДНИ ЉУДИ												

1	3	2	4	6	7
4	9	7	6	2	3
9	7	3	1	4	8
6	1	8	9	3	5
7	8	6	5	1	2
5	2	1	7	8	4

РЕШЕЊЕ: 183294657, 276583941, 459716283, 927351468, 835462719, 641879325, 798645132, 314928576, 562137894.

		2		5	6
		4	5	3	9
5	8			3	1
	7		6		1
		5	1	7	4
	4	3		9	6
6	7				3
	9		3	2	6
3	1			8	

РЕШЕЊЕ: 739281546, 216453798, 584679321, 872564913, 965137482, 143892657, 627915834, 498326175, 351748269.

7	4		8	1	6	3	9	
9		3	5		2	1		7
		2	1		4		5	6
5	7		2		4		6	1
3		4		6		5		8
1	6		9		5		3	4
2	1			7		4	8	
4		7	6		8	2		9
	5	9	4	2	1		7	3

РЕШЕЊЕ: 745816392, 683592147, 921743856, 578234961, 394167528, 162985734, 216379485, 437658219, 859421673.

У судуку упишите преостале поља од 1 до 9 у сва празна поља редова, колонама и блоковима.

РЕШЕЊЕ: тика, омот, марш, кса, рџна, ум, у, запрскати, крокодил, м, прелаз, иш, алек, ј, квс, араве, раке, ван, обале, ера, феликс, вс, а, акценат, пу, секира, анри матис, добричине.

Да ли сте знали ...

– да је „летећи Финац“ Павао Нурми најдоминантнији тркач на средње и дуге стазе у историји, освајач девет злата а укупно 12 медаља између 1920. и 1928? Нурми је један од само четири олимпијца са девет златних медаља, а његова изузетна способност истакнута је 1924. у Паризу када је освојио злата на 1.500 м и 5.000 м у размаку од само 90 минута.

– да је спринтер са Јамајке Јусеин Болт једини спортиста који је освојио олимпијске титуле на 100 и 200 метара на три узастопне Олимпијаде: у Пекингу, Лондону и Рио де Жанеиру? Завршио је каријеру са осам злата, а имао би још једно да није дисквалификован један тркач јамајчанске штафете 4x100 м. Болт и даље држи светске рекорде на 100 и 200 метара.

– да је пливач Мајкл Фелпс најодликованији олимпијцац у историји са 28 медаља, укључујући 13 златних? Са осам златних медаља у Пекингу 2008. надмашио је претходни рекорд од седам који је поставио Марк Шпиц. Фелпса сматрају највећим олимпијским спортистом не само због броја медаља, већ и зато што је оборио све претходне рекорде у дисциплинама у којима се такмичио.

– да је, иако је било трофејнијих спортиста на ОИ, мало ко постигао спортско савршенство попут Румунке Нађе Команечи? Она је запањила свет када је, са само 14 година, савршеним наступом у Монреалу 1976. добила оцену 10 и шокирала не само судије, већ и семафор који није могао да покаже тај резултат. У Монреалу је постигла још шест савршених десетки, а укупно је прикупила девет олимпијских медаља, од тога пет златних.

– да је америчка кошаркашица Дајана Тораси једина освојила шест златних олимпијских медаља на шест узастопних Олимпијада? Она држи рекорд са највише титула у историји америчке кошарке а са тимом САД освајала је злата на олимпијадама у Атини, Пекингу, Лондону, Рију, Токију и сад у Паризу.

– да је најстарији светски рекорд у атлетици онај на 800 м за жене који је поставила Јармила Кратохвилова још 1983? Трају и два светска рекорда Флоренс Грифит-Џојнер, на 100 и 200 метара из 1988, као и рекорди у скоку у даљ у обе конкуренције: скок од 9,85 м Мајкла Пауела из 1991. и најдужи скок Галине Чистјакове од 7,52 м из 1988. Недостигнут је већ 31 годину и рекорд Хавијера Сотомajora у скоку у вис од 2,45 м.

Лековите мисли

Честите новине су душевна храна.

Прави пријатељ никад не би требало да вас гледа из птичје перспективе.

Грешке се некад лако опраштају. Нарочито ако су властите.

Ако не мислимо сопственом главом, обиће нам се о главу.

Плачем у себи да се моји непријатељи не би радовали.

Пас је човеков најбољи пријатељ под условом да је и човек њему.

Душан Старчевић

Судбина

Смех је алергијска кијавица на туђе глупости!

Страх у животу је само почетна фаза живота у страху!

Наши животи су начин гледања на ствари!

Судбина је само изговор за грешке које чинимо себи и другима!

Да нисмо измислили Бога, ко би нас створио!

Освета је побеснела правда!

Радмило Мићковић

Причам ти причу

И кад оде из завичаја човек не понесе целога себе.

Највеће курцшлусе изазивају пуне уши и празне главе.

Ако будали дате кредит, све иде на ваш рачун.

Најчешће се рано успавани доцкан буде.

Није свој ко је узет под своје.

Народ смо који је сит свега, а гладан политике.

Пеко Лаличић

Кап

Старост је младост са продуженим стажом.

Не пливајте уз матицу. Бићете пуштени низ воду.

Када је неко духовна сиротиња, онда је заиста сиротиња.

Пио је на литре, а умро је од капи.

Откад не гледам телевизију, боље видим.

Пишем кратку форму, а они кажу да имам дугачак језик.

Милица Јевтић

Башта

Сукоб генерација. Стари живе дању, а млади ноћу.

Башту сам прекрио копривама. Заштитио сам се од грома.

Сањао сам богатство. Пробудио се сиромаш.

Продане душе нико неће да купи.

Родиле ми дуње ранке, отплатићу кредит код банке.

Радомир Станојековић